

T.C.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Temel Eğitim Anabilim Dalı
Sınıf Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı

**SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ “ÇEVRE” KAVRAMINA
YÖNELİK METAFORLARININ KARŞILAŞTIRILMASI**

Şeyma ÖZCAN
Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Osman YILMAZ

Burdur, 2019

T.C.
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Temel Eğitim Anabilim Dalı
Sınıf Eğitimi Tezli Yüksek Lisans Programı

**SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ “ÇEVRE” KAVRAMINA
YÖNELİK METAFORLARININ KARŞILAŞTIRILMASI**

Şeyma ÖZCAN
Yüksek Lisans Tezi

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Osman YILMAZ

Burdur, 2019

MAKÜ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

YÜKSEK LİSANS/DOKTORA JÜRİ
ONAY FORMU

M.A.K.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 24.10.2019 tarih ve 2019-310/21 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından 21/11/2019 tarihinde tez savunma sınavı yapılan Şeyma ÖZCAN'ın "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Çevre Kavramına Yönelik Metaforlarının Karşılaştırılması" konulu tez çalışması Temel Eğitim Anabilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ

ÜYE (TEZ DANIŞMANI) : Prof. Dr. Osman YILMAZ

ÜYE : Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin MERTOL

ÜYE : Dr. Öğr. Üyesi Mustafa BİLGİN

ONAY

M.A.K.Ü Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun/...../..... tarih ve/..... sayılı kararı.

İMZA / MÜHÜR

BİLDİRİM

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu taahhüt edip, tezimin kaynak göstermek koşuluyla aşağıda belirttiğim şekilde fotokopi ile çoğaltılmasına izin veriyorum.

[] Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

[] Tezim sadece Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

[] Tezimin yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

Şeyma ÖZCAN

Tarih

İmza

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans eğitimi me başladığım ilk günden bugüne kadar her konuda destek ve yardımlarını gördüğüm danışmanım Prof. Dr. Osman YILMAZ'a, çalışmalarımı titizlikle inceleyerek olumlu katkılarda bulunan hocam Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin MERTOL'a teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca hayatım boyunca maddi ve manevi desteklerini hiçbir zaman esirgemeyen, her zaman yanımda olan sevgili aileme sonsuz sevgi ve teşekkürlerimi sunuyorum.

Sınıf Öğretmeni Adaylarının “Çevre” Kavramına Yönelik Metaforlarının Karşılaştırılması

(Yüksek Lisans Tezi)

Şeyma ÖZCAN

ÖZ

Bu çalışmanın amacı; 2018-2019 eğitim-öğretim yılında, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim dalında öğrenim gören ikinci sınıf öğrencilerinin çevre kavramına yönelik algılarını metafor yoluyla belirlemek ve karşılaştırmaktır. Öğrencilere dersi almadan önce (ilk uygulama, n=72) ve dersi aldıktan sonra (son uygulama, n=73) olmak üzere toplamda iki uygulama yapılmıştır. Araştırmanın verileri, nitel araştırma yöntemi ile elde edilmiştir. Çalışmada olgubilim deseni kullanılmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Araştırmanın verileri, üniversite öğrencilerinin “Çevre... gibidir; çünkü...” cümlesini tamamlamasıyla elde edilmiştir. 2018-2019 eğitim-öğretim güz yılının başında öğrencilere ilk uygulama yaptırılmıştır ve daha sonra dönemin sonunda aynı öğrencilere son uygulama yaptırılıp sonuçlar karşılaştırılmıştır. Elde edilen bulgulara göre ilk uygulama da 38, son uygulama da 43 geçerli metafor üretilmiştir. Üniversite öğrencilerinin oluşturdukları metaforlar incelendiğinde, ilk uygulama da en çok başvurulan algısal ifadeler; *insan (f12)*, *ev (f9)*, *çocuk (f5)*, *kalp (f5)* ve *hayat (f4)* metaforlarıdır. Son uygulama da ise en çok başvurulan algısal ifadeler; *insan (f5)*, *ev(f4)*, *çocuk (f5)*, *su (f5)* ve *hayat (f4)* metaforları olduğu görülmüştür. Bu metaforlar, ortak özellikleri bakımından irdelenerek 5 farklı kavramsal kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler ise “Yaşam Kaynağı Olarak Çevre, Yaşam Alanı Olarak Çevre, Soyut Kavram Olarak Çevre, Değer Olarak Çevre, Somut Kavram Olarak Çevre” ana kategorilerimizdir. Araştırma sonucunda, öğrenciler her iki uygulamada da “çevre” kavramına en fazla “Değer Olarak Çevre” kategorisinde yer vermiştir. Bu durum öğretmen adaylarının metaforlarda kullandıkları objelerin aldıkları dersten etkilendikleri kadar, yaşadıkları çevreden de önemli izler taşıdığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Çevre Eğitimi, Metafor, Öğretmen Adayı

Sayfa Adedi: 80

Danışman: Prof. Dr. Osman YILMAZ

Comparison of Classroom Teacher Candidates Metaphors of the Concept of “Environment”

(Master Thesis)

Şeyma ÖZCAN

ABSTRACT

The aim of this study is to determine and compare the perceptions of second grade students studying at Mehmet Akif Ersoy University Classroom Teaching Department through metaphor in 2018-2019 academic year. Before the course (first application, n = 72) and after the course (last application, n = 73), a total of two applications were given to the students. The data of the study was obtained by qualitative research method. Phenomenology pattern was used in the study. Content analysis was used for data analysis. The data of the study was obtained by completing the sentence; “Environment is similar to.... Because...” by university students. At the beginning of the 2018-2019 academic year, the first application was made to the students and then at the end of the semester the same students had the last application and the results were compared. According to the findings, 38 valid metaphors were produced in the first application and 43 valid metaphors in the last application. When the metaphors formed by university students are examined, the first application is the most commonly used perceptual expressions; *human (f12)*, *home (f9)*, *children (f5)*, *heart (f5)* and *life (f4)* metaphors. In the last application, the most commonly used perceptions are; *human (f5)*, *home (f4)*, *children (f5)*, *water (f5)* and *life (f4)* metaphors. These metaphors were examined in terms of their common characteristics and collected under 5 different conceptual categories. These categories such as; “ *Environment as a Source of Life, Environment as a Living Space, Environment as an Abstract Concept, Environment as a Value, Environment as a Concrete Concept* ” are our main categories. As a result of the research, students gave the most importance to the concept of “environment” in both applications in the “ *Environment as Value* ” category. This situation shows that pre-service teachers carry important traces from the environment they live in as well as the objects they use in metaphors.

Key Words: Environmental Education, Metaphor, Preservice Teacher

PageNumber: 80

Supervisor: Prof. Dr. Osman YILMAZ

İÇİNDEKİLER

BİLDİRİM.....	i
TEŞEKKÜR	ii
ÖZ.....	iii
ABSTRACT	iv
KISALTMALAR	viii
TABLolar DİZİNİ	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	x
BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Problem Cümlesi	2
1.2.1. Alt Problemler.	2
1.3. Araştırmanın Amacı	3
1.4. Araştırmanın Önemi	3
1.5. Sınırlılıklar	3
1.6. Sayılıtlar	3
BÖLÜM II.....	4
KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	4
2.1.Kuramsal Çerçeve	4
2.1.1. Çevre.	4
2.1.2. Çevrenin Algılanması	6
2.1.3. Temel Çevre Sorunları.....	8
2.1.3.1. Su Kirliliği.....	9
2.1.3.2. Toprak Kirliliği	9
2.1.3.3. Hava Kirliliği	10
2.1.3.4. Global Isınma ve İklim Değişmesi.....	10
2.1.3.5. Bitki ve Hayvan Türlerinin Yok Olması.....	11
2.1.3.6. Çöp Sorunları.	11
2.1.4. Çevre Eğitimi.....	13
2.1.5. Metafor	16
2.1.6. Metafor Çeşitleri.....	18

2.1.7. Metafor Sisteminin İlkeleri.....	19
2.1.8. Metafor Sisteminin Yararları.....	20
2.1.9. Metafor Sisteminin Sınırlılıkları.....	21
2.2. İlgili Araştırmaları.....	22
2.2.1. Çevre İle İlgili Araştırmalar.....	22
2.2.2. Metafor İle İlgili Araştırmalar.....	24
BÖLÜM III	27
YÖNTEM	27
3.1. Araştırmanın Modeli.....	27
3.2. Çalışma Grubu.....	27
3.3. Veri Toplama Araçları.....	27
3.4. Verilerin Analizi.....	28
3.4.1. Adlandırma Aşaması.....	28
3.4.2. Tasnif Aşaması.....	28
3.4.3. Kategori Geliştirme Aşaması.....	29
3.4.4. Geçerlik Ve Güvenirliği Sağlama Aşaması.....	29
3.4.5. Verileri Bilgisayar Ortamına Aktarma Aşaması.....	29
BÖLÜM IV	31
BULGULAR VE YORUM	31
4.1. İlk Uygulamadaki (Çevre Eğitimi Dersini Almadan Önce) Üniversite Öğrencilerinin “Çevre” Kavramına İlişkin Metaforları.....	31
4.2. İlk Uygulamadaki (Çevre Eğitimi Dersini Almadan Önce) Üniversite Öğrencilerinin “Çevre” Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Metaforların Oluşturduğu Kategoriler.....	33
4.3. Son Uygulamadaki (Çevre Eğitimi Dersini Aldıktan Sonra)Üniversite Öğrencilerinin ‘Çevre’ Kavramına İlişkin Metaforları.....	33
4.4. Son Uygulamadaki (Çevre Eğitimi Dersini Aldıktan Sonra) Üniversite Öğrencilerinin “Çevre” Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Metaforların Oluşturduğu Kategoriler.....	35
4.5. Kavramsal Kategoriler.....	35
4.5.1. Yaşam Kaynağı Olarak Çevre.....	35
4.5.2. Yaşam Alanı Olarak Çevre.....	37
4.5.3. Soyut Kavram Olarak Çevre.....	40
4.5.4. Değer Olarak Çevre.....	42
4.5.5. Somut Kavram Olarak Çevre.....	45

4.6.Uygulamaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları	48
BÖLÜM V.....	49
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER.....	49
5.1.Sonuç ve Tartışma.....	49
5.2.Öneriler.....	52
KAYNAKLAR.....	53
EKLER	63
EK-1	64
EK-2	65
EK-3	66
ÖZGEÇMİŞ	80

KISALTMALAR

UNEP: Birleşmiş Milletler Çevre Programı

UNESCO: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü

TÇV: Türkiye Çevre Vakfı

TEMA: Türkiye Erozyonla Mücadele Ağaçlandırma ve Doğal Varlıkları Koruma Vakfı

TÜRÇEV: Türkiye Çevre Eğitim Vakfı

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1	Sürdürülebilir Bir Çevrenin Karşısındaki Engellerin Sınıflandırılması.....	7
Tablo 2	İlk Uygulamadaki (Çevre Eğitimi Dersini Almadan Önce) Üniversite Öğrencilerinin “Çevre” Kavramına İlişkin İleri Sürdükleri Geçerli Metaforlar, Frekans (f) ve Yüzde Değerleri (%).....	32
Tablo 3	İlk Uygulamadaki (Çevre Eğitimi Dersini Almadan Önce) Üniversite Öğrencilerinin “Çevre” Kavramına Yönelik Sahip Oldukları Metafor Kategorileri, Metafor Sayıları, Toplam Metafor Sayıları ve Yüzdeler Değerler.....	33
Tablo 4	Son Uygulamadaki (Çevre Eğitimi Dersini Aldıktan Sonra) Üniversite Öğrencilerinin “Çevre” Kavramına İlişkin İleri Sürdükleri Geçerli Metaforlar, Frekans (f) ve Yüzde Değerleri (%).....	34
Tablo 5	Son Uygulamadaki (Çevre Eğitimi Dersini Aldıktan Sonra) Üniversite Öğrencilerinin “Çevre” Kavramına Yönelik Sahip Oldukları Metafor Kategorileri, Metafor Sayıları, Toplam Metafor Sayıları Ve Yüzdeler Değerleri.....	35
Tablo 6	İlk Uygulama-Yaşam Kaynağı Olarak Çevre	36
Tablo 7	Son Uygulama-Yaşam Kaynağı Olarak Çevre	36
Tablo 8	İlk Uygulama-Yaşam Alanı Olarak Çevre	38
Tablo 9	Son Uygulama-Yaşam Alanı Olarak Çevre.....	39
Tablo 10	İlk Uygulama- Soyut Kavram Olarak Çevre	40
Tablo 11	Son Uygulama-Soyut Kavram Olarak Çevre.....	41
Tablo 12	İlk Uygulama-Değer Olarak Çevre	42
Tablo 13	Son Uygulama-Değer Olarak Çevre	44
Tablo 14	İlk Uygulama-Somut Kavram Olarak Çevre	45
Tablo 15	Son Uygulama-Somut Kavram Olarak Çevre	47
Tablo 16	Uygulamaya Katılan Üniversite Öğrencilerin Cinsiyetlere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları	48

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1	Çevre Eğitiminin Evrimi	13
---------	-------------------------------	----

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sınırlılıkları ve sayılılara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Milenyum çağının başlaması ile birlikte kavram ve olguların kişiler üzerindeki etkisini araştırmak amacıyla çeşitli yöntemlerle metaforlara başvurulmuştur. Bununla birlikte metaforik araştırmaları geliştirmek için eğitim alanında da çalışmalar yapılmıştır. “Eğitim”, “ders”, “matematik”, “biyoloji”, “coğrafya”, “doğa algıları”, “öğretmen”, “küresel ısınma”, “okul”, “çocuk”, “dil”, “edebiyat”, “sınıf”, “kitap” ve “çevre kirliliği” başlıkları altında kavramların metaforik algıları belirlenmeye çalışılmıştır (Sezgin, 2016).

Günümüzde karşılaştığımız tehlikelerin ve sorunların yerel olmaktan ziyade küresel boyutta ele alınması küreselleşmenin olumlu sonuçlarından biridir. Karşılaşılan sorunlar karşısında çözüme katkıda bulunulması için duyarlı ve sorumluluk sahibi olan bireylere ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle karşılaşılan sorunlar ile ilgili bireylerin bilgi düzeyinin belirli bir seviyede olması gerekmektedir. Çevre eğitimi, son yıllarda oluşan problemlerin ortadan kaldırılmasında etkin rol alacak duyarlı bireylerin oluşmasına katkı sağlaması amacıyla önemlidir. Bu bağlamda insan ve çevre arasındaki etkileşim çevre biliminin temel konularından birisidir (Erten, 2004; Karataş ve Aslan, 2012). Üniversite öğrencileri de coğrafya derslerinde edindikleri kazanımlar sonucunda çevre kavramı ile ilgili bilinçli bakış açısına sahip olmaktadır. Üniversite öğrencilerinin çevre ile ilgili algıları bu konuda yol göstericidir. Bütün eğitim kademelerimizin ortak sorumluluğu çevre bilincine sahip bireyler yetiştirmek olmalıdır. Bu konuda başarılı olmak için öğrencilerimizi emanet

edeceğimiz öğretmenlerimize büyük rol düşmektedir. Bunun içinde öğretmenlerimizin çevre ile ilgili farkındalıkları arttırılmalıdır. Bu bağlamda geleceğin mimarı olacak öğretmenlerin çevreye ilişkin algılarını belirlemeye ihtiyaç duyulmaktadır. Öğretmenlerimizin çevre bilincini geliştirmeleri ve aktif bireyler olabilmeleri için çevrenin somut, soyut vs. gibi bütün kavramlarını özümsemeleri ve farkındalıklarını canlı tutmaları gerekmektedir.

Araştırma, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim dalında öğrenim gören ikinci sınıf öğrencilerinin, evrensel kavram olan ve sorumluluk sahibi aktif bireyler olarak yetiştirilmeleri vurgulanan, “çevre” kavramı ile ilgili sahip oldukları metaforları tespit etmek ve karşılaştırmak için yapılmıştır.

1.2. Problem Cümlesi

“Sınıf Öğretmenliği ikinci sınıf öğrencilerinin Çevre Eğitimi dersini almadan önce çevre kavramı ile ilgili kendilerine özgü metafor algıları ile Çevre Eğitimi dersini aldıktan sonra çevre kavramına ilişkin sahip olacakları metafor algıları durumu nasıldır?” sorusu problem cümlesi olarak belirlenmiştir.

1.2.1. Alt problemler. Araştırmada aşağıda verilen alt problemlere cevap aranmıştır.

1. Sınıf Öğretmenliği ikinci sınıf öğrencileri “çevre” kavramına ilişkin sahip oldukları algıları hangi metaforlar aracılığıyla açıklamaktadır?
2. “Çevre” kavramına ilişkin olarak Sınıf Öğretmenliği ikinci sınıf öğrencileri tarafından ileri sürülen metaforlar, ortak özellikleri bakımından hangi kategoriler altında toplanmaktadır?
3. Sınıf Öğretmenliği ikinci sınıf öğrencilerinin Çevre Eğitimi dersi almadan ve dersi aldıktan sonraki çevre kavramına ilişkin metaforik algıları arasında fark var mıdır?
4. Öğrencilerin cinsiyetleri ile çevreye ilişkin metaforları arasında fark var mıdır?

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim dalında öğrenim gören ikinci sınıf öğrencilerinin “çevre” kavramına ilişkin sahip oldukları algıları arasındaki farkları metaforlar aracılığıyla ortaya çıkartmaktır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Çevre duyarlılığı bilincine sahip olmayan insanların varoluşu çevre kirlenmesine ve aşırı kaynak tüketimine neden olmaktadır. Bu nedeni ortadan kaldırmak için bireylerin gerekli bilgi, beceri ve duyarlılığının artırılması gerekmektedir. Eğitim, gerekli bilgi ve becerinin aktarılmasında önemli bir araçtır. Bu doğrultuda çevre eğitiminin gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlayacak öğretmenlerin yetiştirilmesi önemlidir. Öğretmen adaylarının gelişiminde mesleğe başlamadan önceki yaşantıları da önemli bir rol oynamaktadır. Bireylerin çevre ile ilgili algıları; aile yaşantıları, sosyal çevreleri, aldıkları eğitim, yaşadıkları çevrenin özellikleri ve tecrübeleri ile doğrudan değişkenlik gösterebilir. Bu araştırma, benzeri çalışmalara örnek oluşturması açısından ve çevreye karşı duyarlı, bilgi sahibi olan öğretmen adaylarının artırılması açısından önemli olacaktır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırma 2018-2019 eğitim öğretim yılında, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim dalında öğrenim gören ikinci sınıf öğrencileri ile sınırlandırılmıştır.

1.6. Sayıtlar

- Uygulama yapılan öğrenciler “çevre” kavramına ilişkin sahip oldukları metaforları samimi açıklamışlardır.
- Veri toplama araçları araştırma için yeterlidir.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Kuramsal Çerçeve

Bu bölümde araştırmanın konusu ile ilgili literatür bilgisi taranarak araştırmanın kuramsal çerçevesi oluşturulmuştur.

2.1.1. Çevre. Alanyazın incelendiğinde çevre kavramına ilişkin çeşitli tanımlar bulunmaktadır. Bunlardan bazıları şu şekildedir; Çevre sözcüğü köken olarak ele alındığında “environs” yani bir yeri çevreleyen ya da çevresindeki alan olarak tasvir edilmektedir (Atalay, 2004). Çevre genel anlamda insanın ya da her türlü canlının yaşam alanıdır diyebiliriz (Özey, 2001). Bireyle ilişkili canlı-cansız her şeyi kapsayan her türlü terim ekolojik yaşamın simgesidir (Berkes ve Kışlalıoğlu, 1993). Bireyin maddi, manevi bütün yaşam koşullarına etken olan çevre, doğrudan ya da dolaylı olarak coğrafi ve toplumsal temellerimizi etkilemektedir. Canlıların yaşam ortamlarına bağlı oldukları ve etrafındakileri etkiledikleri alansal birimlere çevre denilmektedir (Atasoy, 2006). Özetle çevre, bir canlının veya canlılar topluluğunun hayatını etkileyen tüm etmenlerin bütünüdür. Tanımlarda da ele alındığı üzere doğa kanunları gereğince canlıların, çevresel faaliyetleri olmadan yaşamlarını sürdürebilmelerinin mümkün olmadığı kanısına varmak mümkündür. Çünkü bu bağlamda canlı ve cansız varlıklar sürekli birbirleri ile etkileşim halindedirler. Hatta çoğu zaman cansız varlıklar canlı varlıkların faaliyetlerinde önemli rol oynarlar. Çevrenin etkisi ile canlı ve cansız varlıklar birbirlerini etkileyip bütün olarak hayati fonksiyonlarını yerine getirmektedirler. Çevre kavramının bireysellikten daha çok toplumsal, evrensel nitelikte bir değer taşıması öngörülmektedir. Çevre, özellikleri bakımından iki kategoride ele alınabilir (Kışlalıoğlu, 1989).

Doğal çevre, insan faktörünün katkısı ve etkisi olmadan tabii zaman süreçleriyle oluşmuş ortamdır. Yapay çevre ise, insanların doğal çevreden esinlenmesiyle oluşturdukları çevredir. Bu esinlenme neticesinde insanlar, sahip oldukları zeka ve doğa konusunda edindikleri bir takım ilmi becerilerini doğal tabiatın içinde barındırdığı elemanlarıyla da bağdaştırarak bu ortamı oluşturmaktadırlar.

Çevre kavramı kişiden kişiye değişebilen farklı anlamlara karşılık gelebilir. Kimi insanlar için çevre, yeşillik alanlarda görülen plastik atıklar, ciğerlerinden petrol atıkları çıkan deniz canlıları, yere atılan çöp, kimileri içinse içme sularına karışan fabrika atıkları, bazıları için de atmosfer, biyosfer, litosfer, hidrosferden oluşan ekosfer özellikle canlı ve cansız varlıkların yaşadıkları ortamdır (Efe, 2002). Çevre kavramı, tüm varlıkların gerek şimdi gerekse ileriki zamanlarda doğrudan ya da dolaylı olarak etkisinde kalınabilecek kimyasal, biyolojik, fiziksel, sosyal, ekonomik ve kültürel etmenlerin belirli bir süredeki toplamıdır, dolayısıyla canlı ve cansız varlıkların karşılıklı etkileşimlerinin sonucudur. Bu şekildeki bir görüş açısı, çevrenin ulaşmadığı hiçbir sürecin ve alanının olmaması gerektiğini vurgulamaktadır (Keleş ve Hamamcı, 2002). İnsan dünyaya geldiği ilk zamandan itibaren çevre ile etkileşim içinde olmaktadır. Bu etkileşim olumlu ve olumsuz etkenler ile gerçekleşmektedir. İnsanın yeryüzünde yaşamını sürdürebilmesi için etkin rol oynayan su kaynakları, kimi zaman umursamaz kullanışlara maruz kalmıştır ama kimi zamanda bu kaynakların korunması için çeşitli mücadeleler sergilenerek öneminin anlaşıldığı görülmektedir. İnsan çevreye olumlu katkıda bulunmaktadır fakat ne zaman ki çevre yok olmaya başlandı ve bazı canlıların nesilleri tükenme tehlikesi ile karşı karşıya kaldı işte o zaman insanlar zarar verdikleri çevreyi kurtarmak için mücadele etmeye başlamaktadırlar. Örneğin, orman yangınları çeşitli etkenler ile sebep olan insanlar durumun uzun vadede ne kadar kötü bir sonuca neden olacağını anladığında yeni fidanlar dikmek için biraraya gelmektedir. Ancak insanlar hiçbir zaman bütün bu olanlardan tam anlamıyla gerekli dersi almayıp çevreyi korumamakta ısrar etmektedir. Çevreyi tehdit eden bu gelişmeler birçok bilim insanının da dikkatini çekmiştir. Çevre bilincinin artırılması ve çevrenin korunması hakkında birçok çalışma ve araştırmalar yaparak insanları bilgilendirmektedirler. Çalışmaların ilki 1913 yılındaki “Bern Konferansı” olup, bu konferansı 1923 yılında Londra ve Paris’de gerçekleştirilen konferanslar izlemiştir. Konferansların ana

temaları doğanın ve kültürel miraslarımızın korunmasına yönelik olmuştur. 1970 yılında ise Birleşmiş Milletler “Doğa Koruma Yılı” ilan etmişlerdir. Uluslararası alanda çevrenin haklı olarak korunmasının dile getirildiği ve vurgulandığı ilk konferans “Birleşmiş Milletler Çevre ve İnsan Konferansı”dır. İsveç’in başkenti olan Stockholm’da çevre sorunları için politik arayışlara yönelik “1.Uluslararası Stockholm Konferansı” ile çevrenin önemi vurgulanarak daha çok ses getirilmesi amaçlanmıştır. Çevreye ve insan sağlığına karşı hassas düşünceleri savunan hatta karşıt durumlarda bir fiil bununla mücadeleci bazı sivil toplum örgütlerinin yanında destekleyici nitelikte “Yeşiller” gibi Alman siyasetinde yer alan bazı siyasi partiler de aynı prensibin sahibi olmuştur. Çevre bilincinin arttırılması adına toplumun her kesimindeki insanların sağlıklı ve sürdürülebilir bir çevre için yaşama hakkına sahip çıkması gerekmektedir.

2.1.2. Çevrenin algılanması. İnsanların rastgele bir konu hakkında zihinlerinde oluşturdukları duygu ve düşüncelerini belirtmeleri “algı” olarak tanımlanmaktadır (Demirel, 2005). Algı, duyularımızın aldığı bilgiyi işleyen ve anlam kazandıran bir yetenektir. Duyusal organlarımız sayesinde bize iletilen uyarılarla çevremizi anlamlandırmamızı sağlayan bilişsel bir süreçtir. Günlük yaşantımızı etkileyen bu süreç çevremizi anlamamız için oldukça önemlidir. Algı, aktif bir süreç mekanizmasıdır. Birey sadece aldığı bilgi tarafından yönlendirilmez aynı zamanda o bilgiyi kontrol eden uyarıcıları tahmin ederek sürecini devam ettirir. Bu şekilde de etrafını çevreleyen dünya ile bağlantılar kurabilmektedir (Başkaya, Dinç, Aybar, ve Karakaşlı, 2003).

İnsan, duyu süreçleri sayesinde algılar yoluyla çevresindeki olayları anlayıp değerlendirebilmektedir. Nesne algılanması öğrenmeye dayalı bir süreçtir. İnsanın olayları algılayıp değerlendirebilmesi; gerçek izlenimlere, doğru duyulara, gerçek algılara ve algılama yeteneğine bağlıdır.

İnsan ve çevre ilişkisine farklı bilim dallarının etkileşimleri gerekmektedir. Bilişsel, zihinsel çalışmalar çevrenin psikolojik olarak anlaşılabilmesi açısından önemlidir. Çünkü insan davranışlarının temelini fiziksel ve sosyal çevre oluşturmaktadır.

Çevrenin algılanmasında bireyin yaşadığı çevrenin fiziksel yapısını anlamlandırması zihninde örgütleme işlevini kolaylaştırmaktadır.

Çevreyi seçici olarak algılayabilmek psikolojinin konularından birisidir. Bilişsel ve zihinsel anlamlandırma çalışmaları psikolojinin çevre alanına girişini sağlayan önemli uygulamalardandır. İnsanın yaşadığı çevreyi öğrenebilmesini, kodlayabilmesini ve daha çok biçimlendirebilmesini belirleyebilme doğrultusunda psikolojiden yararlanılmaktadır. Çevresel algılarımız yararlandığımız bilim dalları sayesinde çevremiz ile etkileşimimizi kuvvetlendirmektedir. Bütün bireylerin çevre hakkında farklı bir izlenimi vardır. Bu izlenimler yaşadığımız çevre ile kurduğumuz bağlantıların yansımasıdır. Yaşanılabilir, sürdürülebilir bir çevre için insanın hayatı boyunca yaşadığı çevrenin farkında olup etkileşimlerinde hassas olması gerekmektedir. Tablo 1’de sürdürülebilir bir çevrenin karşısındaki engellerin sınıflandırılmasına yer verilmiştir.

Tablo 1 .

Sürdürülebilir Bir Çevrenin Karşısındaki Engellerin Sınıflandırılması (Dover, 2005, akt. Karataş, 2013)

Engeller	Örnekler
1.Doğal kaynaklar üzerindeki sorunlar	Biyçeşitlilik ve gen kaynakları Aşırı kaynak tüketimi Kullanılmaya uygun toprak Su kaynakları Ağaç toplulukları Jeotermal kaynaklar ve doğal mineralli sular Balık türleri Kültürel miras alanları
2. Kirlilik	Atmosfer kirliliği Su kirliliği Toprak kirliliği
3. Tabiatın Tehlikede Olması	Ekosistem çeşitliliği Besin ağları İklim değişiklikleri ve global ısınma
4. Sosyal Sorunlar	Nüfus patlaması Ekonomik refahsızlık Temel fizyolojik ihtiyaçların karşılanamaması Sağlık sorunları Çarpık kentleşme Çevresel adaletsizlik Eğitim yetersizlikleri Ticaretteki dalgalanmalar

2.1.3. Temel çevre sorunları. Canlıların temel yaşamsal alanları, aynı zamanda tabiatın en önemli üç unsuru olan toprak, su ve hava ortamlarının canlı varlıklar veya birtakım doğal olayların çevre bünyesine zarar vermesi neticesinde ortaya çıkmış etkisi, çevre kirliliği olarak adlandırılmaktadır (Çevre Online, 2019).

İnsanlar çevreyi bir çöp konteyner olarak kullanmaktadırlar. Dünya genelinde insan faaliyetleri sonucu çeşitli bitki, hayvan ve diğer canlı türleri nesillerinin tükenme tehlikesi ile karşı karşıyadır. İnsanoğlu sanayileşmekte olan dünyada yaşamını sürdürürken bir yandan da çevreye verdiği zararı göz ardı etmektedir. İhtiyaçlarını karşılamak için ormanların, tarım alanlarının tahrip edilip yok olmasına neden olmaktadır. Bu döngüye zarar verirken aslında kendimize zarar verdiğimizi görmezden geliriz. Bazen içtiğimiz suyla bazen de yediğimiz yemekle yaptığımız zararın bedelini ödemekteyiz. Bu zararda canlı çevrenin yok olmasında etken rol oynamaktadır. Canlı çevrenin doğal nesil süresinin kısılmasında küresel ısınmaya neden olan gazların atmosfere bırakılması temel faktörlerden biridir.

Diamond'un "*Çöküş*" adlı eserinde; ormanların tahribi, su kaynaklarının kirlenmesi, toprağın tuzlulaşması gibi çevre sorunları nedeni ile geçmişteki bazı büyük uygarlıkların asırlarca yıkılmadan ayakta kalmasının veya sorunlardan etkilenip direnemeyip yıkılmasının aslında kendi tercihlerinin sonucu olduğunu ileri sürmekte ve bunlardan ne gibi dersler almamız gerektiğini anlatmaktadır. Ekolojik çöküşün nedenini bu bilinçsiz tutumun gerçekliği olduğunu son zamanlarda iklim uzmanları, polinolojistler, arkeologlar, tarihçiler, paleontologlar tarafından kanıtlanan araştırmalarla kesinleşmiştir. Ancak, gelinen noktaya bakıldığında, geçmişten ders alınmadığı gibi mevcut çevre sorunlarına günümüzde ne yazık ki başkaları da eklenmiş ve etkileri çok daha büyük sonuçlar ortaya çıkarmıştır.

Çevresel problemler diğer ülkelerde de etkililiğini sürdürdüğü gibi Türkiye'de de rastlanmaktadır. Günümüzde ilerleyen nükleer atıklar, tarım ilaçları, yapay gübreler, sanayileşme, fabrikalaşma gibi kimyasal etmenler ve bunların getirdiği çevresel atıklar sonucunda insan, hayvan, bitki ve doğal yaşam alanlarımız ciddi oranda zarar görmektedir. Bu tarz çevresel sorunları canlıların üremelerini olumsuz etkilemekte ve yaşam alanlarını sınırlayarak türlerinin azalmasına neden olmaktadır bu da ekolojik dengenin bozulmasına yol açmaktadır (Çokadar, Türkoğlu ve Gezer, 2007).

Çevremizin karşı karşıya kaldığı sorunlarından bazılarını şu şekilde ele alabiliriz:

2.1.3.1. Su kirliliği. Su, başta insan olmak üzere, doğadaki bütün canlılar için hayat kaynağıdır. Dünya'nın %75'i su ile kaplıdır. Su, bütün organizmaların yaşamlarını sürdürdüğü ortamdır. İnsan vücudunda yaşa bağlı olarak yüzdesi farklılık göstermektedir. Yetişkin vücudunda su oranı %50-60 iken, çocukların vücudundaki su oranı %75'tir. İnsanlar besin takviyesi almadan haftalarca yaşayabilirken susuz sadece birkaç gün yaşayabilmektedirler. Bu bağlamda yaşamın devamı için su büyük önem taşımaktadır. Suyun mevcut fiziksel, biyolojik ve kimyasal özelliklerinin bozulması su kirliliğine neden olmaktadır. Fabrika atıkları, tarımda kullanılan gübre ve kimyasallar, lağımın sulara karışması, sulara bırakılan petrol, evsel ve hayvansal atıklar, denizlere atılan tüm zararlı maddeler, petrol yüklü tanker kazaları suyun kirlenmesinde etkili olan örneklerden bazılarıdır. Bu sebeplere dikkat edilmemesi durumunda akarsuların kirlenmesi, salgın hastalıkların artması (Kolera, sıtma, tifo...) içme sularının kirlenmesi, denizde yaşayan canlıların ölümleri gibi sonuçlarla karşı karşıya kalınabilmektedir (Çevre Online, 2019; Yıldırım ve Genç, 2010).

2.1.3.2. Toprak kirliliği. Toprak; biyosfer, hidrosfer ve atmosfer ile temas halinde ortaya çıkmış, birtakım organik madde ve minerallerin fiziksel parçalanması ve kimyasal ayrışması sonucu meydana gelmiştir. Üzerindeki canlı cansız bütün varlıklara ev sahipliği yapmak ile birlikte ekosistemdeki tüm canlıların hayatlarını sürdürmeleri için zaman zaman birbirlerine hiyerarşik kurallar uygulatarak bir nevi doğanın adalet algısına farkındalık oluşturmaktadır. Toprak içerisindeki bu algı doğal bir dengeyi belirtmektedir. Bu dengenin bozulması toprağın fiziksel, kimyasal gibi özelliklerinin zarar görmesine yol açmaktadır. Çöpler ve çöp yığınları, tehlikeli atıklar, kentleşme ile artan atıklar, erozyon, tarımsal ilaçlar, tarım alanlarının hatalı bakımları, çarpık yapılaşma, asit yağmurları başta insanı olmak üzere çevre ve çevre sağlığını etkileyen önemli bir çevre problemidir. Bu sorunların neticesinde de, toprağın asit ve baz içeren değerlerinin değişmesi, topraktaki metalik özellik içeren elementlerin artması, hastalık yapıcı mikroorganizmaların çoğalması, toprağın doğal yapısının bozulması, toprak randımanının azalması gibi bir takım başka sorunları da beraberinde getirmektedir (Çevre Online, 2019; Yıldırım ve Genç, 2010).

2.1.3.3.Hava kirliliği.Canlıların sağlığını olumsuz etkileyecek olan atmosferdeki toz, koku, gaz, duman şeklindeki kirleticilerin havaya yükselmesi sonucu hava kirliliği meydana gelmektedir. Canlı organizmasının en önemli yaşam kaynağını oluşturan hava atmosferdeki gazların karışımları ile oluşmuştur. İnsanların hayatlarını devam ettirebilmeleri için bir takım biyolojik faaliyetler arasında yer alan en önemli unsur havadır. İnsan açlığa, susuzluğa ve bunlar gibi birkaç hayati fonksiyona vücudunun kimyevi özelliklerine bağlı olarak belirli sayısal parametrelerle saptanmış dayanma sürelerine sahiptir. Fakat bu zaruri ihtiyaçlardan dayanma süresi çok az ve kritik konumdaki tek faaliyeti nefes almaktır. Havanın olmayışı bir insanın yaşamsal fonksiyonlarına dakikalar içinde son verebilir. Bu yüzden insan hayatının ilk vazgeçilmez unsuru havadır. Fakat gerek doğal etkenlerin nedeni ile gerekse insanların davranışları sonucu havanın zarar görmesi kaçınılmaz bir gerçek olarak görülmektedir. Bu bağlamda havanın kirlenmesine de birçok etken sebep olmaktadır. Doğal olaylar ya da insan faaliyetlerinin sonucu olarak atmosfer kirlenmesi yaşanmaktadır. Örneğin; kalitesiz kömür kullanımı, yanardağ volkan faaliyetleri, bitki örtüsünün ve doğanın tahrip edilmesi, katı yakıtlar, motorlu taşıt kullanımı, filtresiz sanayi kuruluşları, gaz halindeki kimyasallar, hızlı kentleşme, endüstriyel hava kirliliği kaynakları bunlardan bazılarıdır. Bu kirlenmelerin sonucunda asit yağmurları, yangınlar, bitkilerin zarar görmeleri, insan sağlığına olumsuz etkiler (Akciğer kanseri, bronşit, raşitizm, nefes darlığı, kalp hastalıkları gibi rahatsızlıklar), ozonosferin zarar görmesi, küresel ısınma, sis oluşumu ve sera etkisi gibi sonuçlar görülmektedir (Çevre Online, 2019; Yıldırım ve Genç, 2010).

2.1.3.4.Global ısınma ve iklim değişmesi.İklim değişikliği dünyamızın karşı karşıya olduğu önemli sorunlardan birisidir. Literatürde yapılan çalışmalar incelendiğinde iklim değişikliğine neden olan en önemli etkenin “insan” olduğu belirtilmektedir. 2007 yılında yapılmış olan Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nin 4. Değerlendirme raporunda da küresel ısınmaya insan davranışlarının neden olduğu belirtilmiştir. Doğrudan ya da dolaylı olarak atmosferdeki ozon tabakasının delinmesi de aynı zamanda global ısınmayı insan faktörü adı altında olumsuz etkilemiştir. Özellikle bazı toplumlarda küresel ısınmanın etkileri fazla görülmektedir. Bunun nedeni de nüfus yoğunluğu fazla olan ülkelerin insan popülasyonundan ortaya çıkan enerji ve ısının küresel ısınmayı etkilediği

görülmektedir. Bu nedenle de günümüzde bahsedilen küresel iklim değişikliği de zaman içinde kendi yapısının etkisinde kalarak ya da dış etmenlerdeki değişiklikler nedeni ile yavaş yavaş bozulmaya başlamaktadır. Tropik yağmur ormanlarının yok olması, arazi kullanımındaki değişiklikler, fosil yakıtlarının yakılması, volkanik patlamalar ve bazı yakıtların sınırsız tüketilmesi iklimde oluşan değişikliğin sebepleri arasındadır. Bunların sonucunda sera etkisinin oluşması, salgın hastalıkların artması, sıcaklık dalgaları ile mevsimsel ölümlerin artması, orman yangınlarının artması, ani kar erimelerinin artması, üretim potansiyelinin azalması ve ozonosferden canlılara zararlı ışınların ulaşması gibi sonuçlar görülmektedir (Çevre Online, 2019; Yıldırım ve Genç, 2010).

2.1.3.5. Bitki ve hayvan türlerinin yok olması. Doğal çevremizin temel öğelerinden olan hayvan ve bitki türleri çevrenin devamlılığında etken rol oynamaktadır. İnsanlar doğrudan ya da dolaylı olarak bu türlere zarar vererek nesillerinin bitmesine neden olmaktadır. Asidik kimyasallar, yağmur ormanlarına zarar verilmesi, ormancılık ve monokültür ziraatçılık gibi doğrudan ya da dolaylı sebepler hayvan ve bitki türlerinin ortadan kaldırılmasına neden olmaktadır. Bu etmenlerde ormanların tehlike altında olmasına, iklimlerin değişmesine bağlı olarak doğal afetlerin sürekli olarak artmasına, ekolojik yaşamın zarar görmesine, birçok bitki ve hayvan türünün tehlike altında olması üzerinde etkili olmaktadır (Yıldırım ve Genç, 2010).

2.1.3.6. Çöp sorunları. Birey olarak çevremize o kadar değersiz davranış sergiliyoruz ki etrafımızda gördüğümüz bir çok maddeyi düşünmeden çöpe atıyoruz. Tüketim toplumu olmamız, kullanıp atmamız, savurganlığımız, yeterli derecede atıkların değerlendirilememesi ve eğitim eksikliğimiz büyük oranda çöp sorunları ile karşılaşmamıza neden olmaktadır. Bu etkenleri gözardı ettiğimizden dolayı hem yeraltı hem de yerüstü sularımızın kirlenmesine ve kullanılamaz hale gelmesine, toprağa atılan çöplerin zararlı kimyasallar ile birleşerek toprağın verimsizleşmesine ve zaman içinde üzerinde yaşayan canlılara zarar verir hale gelmesiyle de salgın hastalıkların oluşumuna zemin hazırlanmaktadır (Yıldırım ve Genç, 2010).

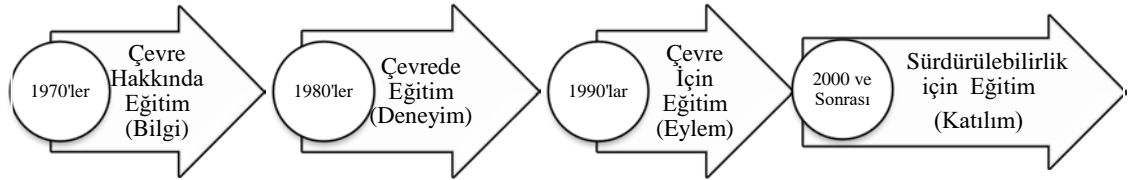
Bu gibi çevre sorunları bireylerin yaşamını tehdit ederek dünyamızı da yaşanılması zor bir durum haline getirmektedir. Çevre kirliliği sanayi devrimi ile başlayan süreçte

çevresel sorunlarımızın artmasına ve bu sorunlar ile karşı karşıya kalınmış olunması da dünyamızı yaşanması mümkün olmayan bir ortama dönüştürmüştür. Global ısınma, iklim değişiklikleri, ozonosferin incilmesi, su kirlilikleri, atmosfer kirlilikleri, asidik kimyasalların yeryüzüne düşmesi gibi çevre sorunları bunlardan sadece bazılarıdır. M.Gandhi, insanın hırsına yetmeyecek fakat ihtiyaçlarını karşılamasına yetecek bir dünyanın var olduğunu belirtirken insanların hırslarına yenik düşerek çevreyi katlettiklerini ve aslında insanın çevresel faktörlerin oluşmasında ana karakter olduğunu vurgulamıştır. Dünyamız, içinde varlığını sürdüren tüm bireylerin yaşamsal ihtiyaçlarını karşılayacak kapasitededir. Bunun yanı sıra insan ırkının aç gözlülüğü ve fazla hırsı yüzünden dünyanın dengesi gün geçtikçe zarar görmektedir (Özey, 2005). Çevre sorunlarının artmasında bilinçsiz nüfus artışı, teknolojinin kontrolsüz kullanılması ve bunların yanında tüketimin artması da etkili olmuştur. Günümüzde sorunların artmasının asıl sebebinin insanların çevreye bilinçsiz müdahaleleri ve asla sorumluluk kabul etmeyen bir vurdumduymazlık ile çevreyi dikkate almamaları olduğu belirtilmektedir. Artmaya devam eden çevre sorunları canlı, cansız tüm varlıkları özellikle de insanlığı doğrudan etkilemiş olup, lokal problemlerin aslında global etkilerinin de olduğu gerçeğini vurgulamaktadır.

Son zamanlarda toplumlarda görülmekte olan küreselleşme yenileşmekte olan yaşamımızda büyük sorun teşkil etmektedir. Her yerde küresel olaylara rastlayabiliriz. Duyarlı bireyler olarak yaşadığımız yüzyılda dünyamızı tehdit eden küresel problemlerden en önemlisinin de çevre sorunları olduğunu nitelendirebiliriz. Küresel sorumlulukları bulunan bireyler olarak ele alınan “küresel vatandaşlık” veya “dünya vatandaşlığı” kavramları çevresel sorunların azalmasında etkin rol oynamıştır. Sahip olduğumuz tek bir dünya vardır. İstemli ya da istemsiz yapmış olduğumuz davranışlar hem yakın hem de uzak çevremizi ciddi oranda etkilemektedir. Hepimiz dünyanın ortak mirasçısı olduğumuzu ve birbirimize karşı sorumluluklarımız olduğunun bilincine varmalıyız. Tehlikenin farkına vararak yaşanılan bu çevre sorunlarından sadece bizim etkilenmediğimizi, gelecek nesillerimizin daha çok etkilendiğini özellikle de yaşam haklarına zarar verdiğimiz bilincinde olarak hareket etmeliyiz. Çevresel problemler belirli bir alanda sınırlı kalmayıp bütün dünyayı etkileyebilecek sıkıntılara yol açar. Ele alınan çevre sorunları gerek dil, din, soy gerekse insanların yaşlarına, cinsiyetlerine, mesleklerine,

kültür seviyelerine, yaşam standartlarına göre ayırmadan herkesi ilgilendirmektedir. Bu nedenle bilinçli olarak çevrenin korunması ve çevre eğitiminin yeterli düzeyde verilmesi sadece bu alanda uzmanlaşmış meslek gruplarının görevi olarak görülmemelidir. Çevrenin korunması hepimizin sorumluluğundadır. Sorunları azaltabilmek için alacağımız ilk önlemlerden biri bireysel davranışlarımızı kontrol altına almamızdır. Davranışların kontrole alınması ise tutum, bilgi ve değer yargılarının değişmesi demektir. Çevreye mahsus pozitif davranış ve değer yargılarının meydana gelmesi ise çevre eğitimi ile mümkün olacaktır. Bu bağlamda tüm derslerde çevrenin korunması disiplinler arası bir yaklaşım ile sergilenmelidir.

2.1.4. Çevre eğitimi. Çevre ve eğitim kavramı 1960'lı yıllara kadar birlikte ele alınmamıştır. Ülkelerin önde gelen liderleri, çevre sorunlarının artması ve günlük yaşamda etkisinin daha fazla hissedilmesi ile çevre ve eğitim kavramlarını birleştirilip eğitim programlarına dahil edilmesinin gerekliliğini ifade etmişlerdir. Çevre eğitimi olgusunun eğitim müfredatında bulunması gerekliliğinin savunulmasının göstergesi olarak ilk adım 1970 yılında Stockholm Konferansı'nda atıldı (Dinç, 2008). Şekil 1'de çevre eğitiminin evrimine ilişkin bilgiler verilmiştir.

Şekil 1 . Çevre Eğitiminin Evrimi (Davis, 2010, akt. Karataş, 2013)

Öğrenme bilinçli olarak yaptığımız davranışlar bütünüdür. Çevre sorunlarının kaynağı insanın bilinçsiz olarak yaptığı davranışların, tutumun bir eseri olarak, temelde birer eğitim sorunudur. İnsanın çevre bilincini ve çevrenin korunmasına katılımını arttırmak için en etkili yöntemlerden biri iyi bir çevre eğitiminin verilmesidir (Mert, 2006).

Çevre eğitimi; bireylerin duyarlı olarak yetiştirilmeleri, sorumluluk sahibi olmaları, çevre bilinci ile gelişmeleri, yaşadıkları çevreye doğal veya yapay oluşumları kazandırmaları, kültürel değerlerini korunmaları ve çevresel sorunlara aktif olarak katılıp üzerlerine düşen görevleri uygulamaları olarak tanımlanabilmektedir. Çevre bilinci, çevre ile ilgili düşüncelerin, ilkelerin ve çeşitli duyguların davranışa dönüştürülerek yaşama aktarılmasıdır. Kapsamlı bir gelişim süreci olduğu asla gözardı edilmemelidir. Nitekim çevre bilincini kazandırma süreci basit bir şekilde oluşmamaktadır. Çevre bilinci kazandırılırken üç boyut ele alınmaktadır. Bunlar; düşünsel, davranışsal ve duygusal boyutlardır. Birey dünyaya geldiği ilk andan itibaren çevre ile etkileşime girerek kişilik gelişimi ömür boyu devam etmektedir. Kişilik gelişimi, bireyin hem sosyal hem de fiziksel çevresinde gösterdiği kendine özgü davranışlar bütünüdür. Çevre bilinci de kişilik gelişimine eşdeğer olarak karşılıklı etkileşim içinde gelişmektedir. Bu gelişimde bahsettiğimiz boyutlar her zaman aynı oranda ilerleme göstermeyebilir. Örneğin; çevrenin korunması, özen gösterilmesi gerektiğini savunan bir kişinin parkta çimlere basması, yerlere çöp atması bu süreçlerden bazılarında sıkıntı olduğunu göstermektedir. Söz konusu çevremiz olduğunda üç boyutunda belirli bir oranda gelişim göstermesi, tüm bireylere çevre bilincinin kazandırılması açısından büyük önem taşımaktadır. Duyarlılığın ve bilinci gelişim göstermesi için toplumun tüm kesimlerinde gerekli çalışmaların uygulanması çevre eğitimine katkı sağlar. Yapılacak olan çalışmalar belirli kesimlerle sınırlı olmayıp toplumun tüm bölümünü kapsar nitelikte olmalıdır. Bütün yaş grupları için ayrı ayrı özenli hazırlanan çevre eğitimi çalışmaları çevre bilincinin gelişmesine katkı sağlayabilir.

Tüm canlıların sağlıklı, sorunsuz bir yaşam sürdürmesini sağlamak çevre eğitiminin genel amaçlarından biridir. Yetişmekte olan, geleceği emanet edeceğimiz gençlere, sağlıklı bir çevre ve mutlu bir gelecek hazırlamalıyız. Çevre disiplininin temel amacı, canlıların tabiatta barındıkları ortamları korumaları ve muhafaza etmeleri olarak kısaca tanımlanabilir. Bir başka deyişle canlıların bu bilinçte olması yeterince etkili olmamakla birlikte canlı-çevre ilişkisini gelecek nesillere de aynı düşünce anlayışında aktarmaları bu disiplinin temellerine sağlamlık kazandıracaktır (Uzunoglu, 1996).

1977 yılında Tiflis'te gerçekleştirilen Çevre Eğitimi Konferansı'nda etkili bir çevre eğitiminin olabilmesi için bireyin yaşadığı ortamın bilincinde olarak duyarlı, aktif davranışlar sergilemesinin gerekliliği belirtilmektedir (Güler, 2007; Ozaner, 2004).

1977 yılında Tiflis de uluslararası bir çevre konferansında, çevre disiplini ve eğitimi hususundaki milletler arası organizasyon ve işbirliği yapılması gerektiğinin altı çizilmiştir. Bunun neticesinde UNESCO ve UNEP'in girişimlerinin bütün millet toplumlarını kapsayacak şekilde geniş tutulması kararı alınmıştır (Yaylı ve Berk, 2009). Bu anlamda çevre eğitiminin öncelikli hedefi, yaşadığı alanın sorunlarının farkına varmış bireyler yetiştirmek, doğa olaylarına duyarlı davranabilen, yenilenebilir enerji kaynaklarını bilen ve bu enerji kaynaklarının disiplinler arası dinamik ilişkisini kavramış ve çevre sorunlarına karşı bu bilinçle hareket eden bireyleri toplumla bütünleştirmektir.

Çevre birey ile bir bütünlük sağlamaktadır. Bireyin yaşam alanını ve doğasını çevre kapsamında nitelendirebiliriz, bu bağlamda çevre eğitimi de bireyin yaşamı ve doğasıyla uyumludur diyebiliriz. Çevre eğitimi bireylerin bilinçli olarak topluma ve çevreye duyarlı davranışlar sergilemelerini amaçlamaktadır. Çevre bilincine sahip bireyler, çevre sorunlarına karşı bireysel ya da toplumsal olarak karar verme süreçlerinde etkin rol oynayarak çevre sorunlarının çözümüne katkıda bulunacakları söylenebilir. Bu bağlamda ihtiyacından fazlasını israf etmeyen, kaynakları verimli kullanabilen, çevresel problemlere karşı duyarlı, bilinçli, sorumluluk sahibi bireyler yetiştirmek çevre eğitiminin temel hedeflerindedir. Öğretmen adayları, kendilerini yenileyen, yaşamdan sürekli beslenen, geçmiş ve gelecek arasında kültürel bağlar kurabilen ve bunları gelecek kuşaklara aktarabilen gelişimleri ile çevre eğitimine olumlu katkı sağlayan bireylerdir. Çevre sorunları azaltılarak daha sağlıklı ve yaşanabilir çevre oluşturulması çevre eğitimi açısından önem belirtmektedir. Bu nokta da, ülkemizin mihenk taşı oluşturulan temel ve zorunlu eğitim olan ilköğretimde etkili bir çevre eğitimi gerçekleştirilmesi hedeflenmelidir (Gökçe, Kaya, Aktay, ve Özden, 2007).

Üniversitelerimizdeki eğitim fakültelerinin sınıf öğretmenliği bölümünde 1997-2007 yılları arasında "Çevre Bilimi" adı altında ders konulmuş olup ve 2007 yılından itibaren de bu dersin adı "Çevre Eğitimi" olarak değiştirilerek ilgili anabilim dalının lisans eğitimi süresinde ikinci sınıfın birinci döneminde verilmektedir. Dersin içeriğinde; ekolojik kavramlar, ekosistemler, çevre sorunları, çevre duyarlılığı,

bilinçli vatandaş eğitimi, yerel ve ulusal çevre sorunlarına ilişkin çözümler gibi konular yer almaktadır. Çevre hakkında öğrenciler için gerekli bilinci ve mesuliyeti kazandırabilecek en etkili kişilerin başında duyarlı ve bilinçli öğretmenlerimiz yer almaktadır. Bununla beraber dersin başarısını arttırabilmek için; öğrenciyi etkin hale getiren, bilgiye ulaşmada yön gösteren, bilgi avcılığı yapabilmeye destek veren ve beyin gücünün gelişim göstermesine yardımcı olan öğretim yaklaşımlarının ele alınması büyük önem taşımaktadır. Bu bağlamda çevre eğitimini verecek öğretmenlerin üniversitelerde iyi bir eğitim alabilmeleri onların gelecek nesilleri daha bilinçli yetiştirmeleri için gerekmektedir (Şahin, N.F., Cerrah, Saka, ve Şahin, B., 2004).

Bir yıl sonrasını düşünüyorsan tohum ek, on yıl sonrasını düşünüyorsan ağaç dik, ama yüzyıl sonrasını düşünüyorsan halkı eğit! (Kuan Tzu)

2.1.5. Metafor. Metafor, hayali kavramların somutlaştırılarak öğretilmesinde etkin rol oynarken aynı zamanda kavramlar arasındaki benzerliklerden faydalanılarak zihnimizde önceden varolan şemaların yeni anlamlarla zenginleştirilmesiyle ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Literatürde yer alan bazı metafor tanımları şunlardır: Metafor kelimesi köken olarak incelendiğinde “bir noktadan başka bir noktaya götürmek” anlamını ifade eden yunanca “metafora” kelimesinden türetilmiş olup ve “öte” anlamına gelen meta ve taşımak anlamındaki “pherein” kelimelerinin biraraya gelmesi ile metafor sözcüğü meydana gelmiştir (Corbet & Connors, 1999). Metafor, bireyde var olan şemalarda anlamsal kısıtlılığa dayalı kavramların bilinen daha açık ve anlaşılır bir anlatım ile ifade edilmesidir. Metafor anlatmak istediğimiz kavramları farklı anlatım yöntemleri ile değişik açılardan görerek daha iyi kavramamızı sağlayan tekniktir. Eğer bir kavramın anlatımını güçlendirmek istiyorsak bunu o kavramdan daha somut örnekler vererek bütünleştirmeliyiz. Arslan ve Bayrakçı (2006) metaforu, bireylere kendi zihinlerini anlamak ve haritalamakta yardım eden güçlü bir modelleme mekanizması olarak açıklamıştır. Cameron ve Low (1999) ise metaforu, kelimedede bir anlamı diğer anlama taşıdığı ve ilişki kurduğu için köprü olarak tanımlamıştır. Metaforlar; kavramlar, olaylar ve durumlar hakkında kişisel algılarımızı ortaya çıkaran yorumlamalardır (Saban, 2004). Alanyazında yer alan tanımlar incelendiğinde metaforun “benzetme”, “bağdaştırma”, “aktarma” ve “ilişkilendirme” gibi özelliklerinin ön plana çıktığı görülmektedir. Benzetmeler,

metaforların ilk aşamasını oluşturmaktadır. Metaforla anlatılmak istenilen kavramın başka bir kavramla bağdaştırılması sonucu benzerliğinden yola çıkılarak farklı bir kavram çağrıştırılmaya çalışılır. Bireyin kendini ifade etme yeteneğindeki artış da metafor ile sağlanabilmektedir. Bu özellikler sonucunda metafor; anlatmakta ve tanımlamakta zorlandığımız kavram, nesne, nicel ve nitel varlıkları tecrübelerimiz ve düşünsel çabamız sonucu birbiri ile bağlantılı, aktarım içinde olan olayların desteği ile tasvir etmemizi sağlamaktadır. Metaforlar anlaşılması, kavranılması güç olguların daha somut şekilde açıklanmasında yardımcı olurlar. Bu süreç aşamasında zihinde önceden var olan, bilinen kavramlar işe koşularak bilinmeyen, görülmeyen kavram tanımlanmaya çalışılır. Bireyin tanımlama esnasında kelime hazinesi, yaratıcılık düzeyi ve öğrenme güdüsü gibi özellikler etkin rol oynamaktadır.

Metafor kavramı kelimenin anlamını bir anlatım şeklinden alır ve başka bir anlatım ile bütünleştirir. Metafor, bireyin bakış açısının çok yönlü şekilde gelişmesine katkı sağlar. Bunu yaparken gerçeklikten uzaklaşmayan yeni bir yol göstermektedir. Metaforların en önemli özelliği yaratıcılığı ön plana çıkarmalarıdır. Çünkü belleğimizde var olan benzerliklerden daha çok öz benzerliği ile yeni bir kavram oluşturmaktadır. Metaforlar; dünyamızı, çevremizi farklı ve daha iyi kavramamızda etkili rol oynamaktadırlar. Yaşadığımız dünyaya farklı bir pencereden bakmamızı sağlar. Metafor, anlatmak istediğimiz yoğun düşünce tarzlarını az sözcükle etkili bir şekilde anlatma fırsatı sağlar. Örneğin “sınıf benim için çiçek bahçesiydi” cümlesiyle anlatılmak istenen sınıfta birbirinden farklı bireysel özelliklere sahip öğrenciler bulunmasıdır. Nasıl ki her öğrencinin kendine has keşfedilmeyi bekleyen özellikleri varsa çiçek bahçesinde de her çiçeğin kendine özgü kokusunun olduğu vurgulanmaktadır. Bu demek oluyor ki metaforun etkisi ile sadece bir cümle içinde birçok anlam barındırılmış olmaktadır. Metaforlar bireylerin hayal güçlerini zenginleştirerek harekete geçirmesine olanak sağlar ve böylece keşfetmeye ve yaratıcı düşünmeye teşvik eder (Girmen, 2007). Beynimiz diğer organlarımıza göre daha aktif ve sürekli çalışır durumdadır. Bilinçaltımıza attığımız ve unuttuğumuz bazı bilgileri gerektiğinde ortaya çıkarıp yeni şemalarla birleştirebilmektedir. Bu işlevsellik metafor aracılığı ile ön bilgiyle yeni bilginin ilişkilendirilip bütünleştirilmesinde etkin rol oynamaktadır.

Metaforlar etrafımızdaki dünyayı ve kendimizi nasıl algıladığımızı ve ifade ettiğimizi açıklayan kavramlardır. Metafor yardımı ile bir kavramın işlevsellik yönünden başka bir kavrama benzemesini ifade edebiliriz. Metaforlar aracılığıyla “öğretmen” gibi bir kavramı başka bir kavramla örneğin, “pusula” gibi bir kelime ile açıklayabiliriz. Gün içindeki konuşmalarımızda var olan metaforlar düşünce yapımızı etkilemektedir. Belki de nasıl kullandığımızın bilincinde değildir fakat metaforlar yaşamımızı şekillendiren düşünce yapısının merkezindedir.

“Bir resim bin kelimeye bedelse, bir metafor da bin resme bedeldir.” cümlesi ile Shuell (1990), resim ve metafor arasındaki bütünlüğü en iyi şekilde ifade etmektedir. Belleğimizde bir kavram ile bütünleştirdiğimiz resimler, biçimler esasen metaforun simgesidir. Kavramlar arasındaki benzerlikler farklılıklar bağlamsal ilişkilerin çözümlenmesi ile sağlanmaktadır (İnam, 2008).

Anlaşılması ve anlatılması güç olguların ifade edilmesinde metafor iyi bir öğretim aracıdır. Bireylerin kavramları etkili bir biçimde yapılandırmasında ve algılarını açığa çıkarmalarında yol gösterici bir tekniktir.

Metaforlar eğitimsel çalışmalarda konuların anlamlandırılması aşamasında etkin rol oynamaktadır. Öğretirken düşündürten eğitimciler farklı düşünce uygulamalarını metaforları kullanarak geliştirebilirler. Öğretimlerinin etkililiğini arttırmak isteyen öğretmenler, anlatımlarını metaforlar ile çeşitlendirerek sınıf içi faaliyetlerini geliştirebilir ve renklendirebilirler.

2.1.6. Metafor çeşitleri. Lakoff ve Johnson (2005, akt. Parın, 2017) metaforları yapısal, ontolojik (varlık) ve yönelim metaforları olmak üzere üç başlıkta ele almıştır:

1. Yapısal metaforlar: Deneyimlere dayanarak bir kavramın başka bir kavramla anlatılmasıdır.
2. Ontolojik metaforlar: Maddesel olmayan kavramı fiziksel bir kavramla ifade eden metafor yapısıdır.
3. Yönelim metaforlar: Bütün kavramlar dizimini diğer bir kavramlar dizimine göre ele alan bir yapıdır.

Forceville (2002), metaforun metafor olarak ele alınabilmesi için üç özelliğe sahip olması gerektiğini ifade etmektedir. Bunlar şu şekildedir:

1. Metaforun kaynağı
2. Metaforun konusu
3. Metaforun kaynağından metaforun konusuna ulaşılan bağ.

Örneğin, “Öğretmen aşçı gibidir. Çünkü bir aşçı yaptığı her yemeğe bir baş yapıt misali özen göstererek gerek malzemeleri gerekse sevgisini katıp her yemeği farklı tarifler ile yapıyorsa öğretmende kendi bilgi birikimi ve özverisini kullanarak her öğrenciye bireysel özelliklerine göre farklı yaklaşmaktadır” ifadesindeki metaforun konusu “öğretmen”, metaforun kaynağı “aşçı” ve metaforun kaynağından anlaşılması beklenen özelliği “Nasıl ki bir aşçı yaptığı yemeklere tek tek özen gösterirse öğretmen de sınıfındaki öğrencilere her çocuk bir dünyadır gözüyle bakmalıdır.” ifadesiyle metaforun kaynağının, anlatılmak istenen anlamı anlamada farklı bir pencere açtığını vurgulamaktadır.

2.1.7. Metafor sisteminin ilkeleri. Metafor sisteminin başlıca ilkeleri hayal gücü, çağrışım ve yaratıcılıktır. Bilgileri farklı çağrışımsal yaklaşımlarla görsel ve işitsel olarak bir bütün gibi düşünüp belleğimize kaydedebiliriz. Bütünü tablo olarak düşündüğümüzde bilgilerin çeşitliliğini kendimiz ile bağdaştırıp farklı ritmik, hareketli, renkli, büyük, ilginç, komik olayları düşünerek hafızada kalma süresini arttırırız. Öyle ki yaşamımızda bilgileri kendimiz ile bütünleştirdiğimizde nasıl ki daha kolay hatırlıyorsak olağanüstü, ilginç ve renkli benzetmelerle beyine uyarıcı gönderdiğimizde hafızamıza daha kolay yerleşmesini sağlarız. Metaforik düşünme benzetme yaparak bildiklerimizi bilmediklerimizle bir araya getirerek keşfetmeyi harekete geçiren anahtarı çevirir. Bu bağlamda metafor fikirleri, benzerlikleri harekete geçirerek etkilediği için önemlidir.

Metafor fikirlerine bağlı birçok noktaya dikkat edilmesi gerekir. Bunların dayandığı ana yapı, açıklık, zenginlik, yaratıcılık, soyutluk, akılda kalıcılık, problem çözme, sistematiklik, ayrıntıcılık, saydamlıktır. Bununla birlikte karşılaştırmanın temelinde yapısal metafor kuramcılarının göre, “benzerlik” temel kısmı oluşturmaktadır. Eğer iki kavram arasındaki öğeler bütünü açık bir şekilde resimleştiriyorsa bu metafor bize

olumlu katkı sağlıyor diyebiliriz (Oğuz, 2005). Tıpkı Mehmet Akif Ersoy'un dizelerinde olduğu gibi;

“Korkma! Sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak!”

“Çatma, kurban olayım çehreni ey nazlı hilal”

“Al sancak” ve “Hilal” sözcükleri ile Türk Bayrağı ifade edilerek etkili bir metafor kullanılmıştır.

2.1.8. Metafor sisteminin yararları. Metafor, düşünceyi organize ederek bir yol bulmayı tasvir eden sistem olarak tanımlanmaktadır. Metafor çok güçlü öğrenme ve öğretme aracıdır. Bilinen veya bilinmeyen terimlerin öğretilmesi, akılda tutulması ve kalıcı olması için kullanılan bir tekniktir. Bu tekniğe göre hedef, öğrenilmesi ve öğretilmesi zor kavramların karmaşıklığı en anlaşılabilir düzeye indirgenerek, gerekirse aynı konuya paralel veya benzer örnekler de verilerek öğrenme ve öğretme yöntemidir. Bu tekniğin faydaları arasında; öğrenen kişilerin bilgi dağarcığının gelişmesine ve genişlemesine, öğrencilerin öğrenme aşamalarında eğitim gördükleri ortamdaki pozitif katılımlarda bulunmalarına, teknik terimleri daha iyi anlama ve kavrayabilme özelliğini kazanmalarına, bilimsel olarak düşünerek sorunları daha kolay çözme kabiliyetlerini geliştirme gibi avantajların yer aldığını söylemek mümkündür.

Metafor kullanımı, bireylerin eleştirel ve yaratıcı düşünme yeteneklerinin gelişmesine katkı sağlayan bir süreçtir. Aynı zamanda hayal gücünün kapasitesinin artması ile birlikte yeni izlenimler üretmesi için de fırsatlar sağlamaktadır. Farklı öğrenme stillerine alışkın olmayan bireyler inovatif düşünme şekline direnme gösterecektir. Fakat ne zaman bir sorunu çözecek ya da bir şey keşfetseniz, bildiğimizi bilmediğimiz ile kıyaslarız ve bilmediğimiz hakkında bir şey öğrenmenin tek yolu bildiğimize nasıl benzediğini bulmaya çalışmaktır. Bu bağlamda da metafor önemlidir, bireyde beklenti düzeyinin artmasını sağlar. Çünkü metafor keşfin kapılarını açabilmektedir.

Metafor, bir kavrama daha çok anlam yüklememize onu fazla sözcüğe benzetmemiz bağlı olarak zengin çağrışımlar barındırır. Dikkat odaklanması ile yeni anlamlandırmalar oluşturulmasını sağlayabilir. Metaforların oluşum sürecinde dikkatli olursak faydalı bir eğitim aracı olarak kullanılabiliriz. Metaforlar öğrencilerin kavramları etkili bir şekilde yapılandırmasını kolaylaştırmaktadır.

Çünkü metaforlar simgesel anlatım ile bize bir görme biçimi sunar ve düşünme çerçevemizi geniş tutar. Bu çerçeve sayesinde bilgilerimizi nasıl ilişkilendirebileceğimizin ve gerekli olduğu zaman nasıl geri getirmemiz gerektiğinin bilincinde olmak süreç içinde kolaylık sağlamaktadır. Bilginin nasıl anlamlandırıldığını ve bu sürecin nasıl meydana geldiğini ortaya koyma aşaması metaforun yararları arasında yer almaktadır.

Bilişsel sürecin başlaması metaforun bireylerde harekete geçtiğinin göstergesidir. Bu hareket bilişsel süreç ile duyuşsal sürecinde başlamasını sağlar. Dünyaya farklı bakış açıları ile bakmak da zihinsel süreçlerin eşgüdüm içinde etkileştiğini göstermektedir. Bu noktada metaforlar, bireylerin süreçleri etkin kullandıklarında kendilerindeki gücün ortaya çıkmasını sağlamaktadır.

Metaforlar kavramsal dünyamızın resimleridir. Kavramların gerçek anlamını yok sayamadığımız gibi metaforun ortaya çıkarttığı benzetmeleri de yok sayamayız. Bu bağlamda metaforlar anlamla ilgili eksikliği tamamlamada, benzerlik kurmada etkin rol oynamaktadır. Metafor kullanma informal bir etkinlik değil, planlı ve düş gücünün sınırları zorlanarak ortaya çıkması gereken bir etkinliktir. Bireyler metafor yöntemini kullanırken içinde buldukları coğrafyanın, yörenin ve hatta o bölgenin kültürel özelliklerini de çok iyi tanımalı ve bilgi sahibi olmaları gerekmektedir. Aksi takdirde bu özelliklerin bilinmesinin gözardı edilmesi durumunda, bu metodun çok iyi bilinmesine rağmen sonucunun başarısızlığa neden olacağı unutulmamalıdır (Oğuz, 2005).

2.1.9. Metafor sisteminin sınırlılıkları. Sınırlı anlamları temsil edebilecek metaforlar bir durumun veya yaşantının sadece belirli bölümlerini temsil edebilirler. Bu durum anlam karmaşalarına neden olabilir. Ayrıca kavram yanılgısı olarak kullanılan metaforlar karışıklığa, yanlış anlamaya neden olabilir. Bu bakımdan bireyden anlamını yanlış bildiği kavramları uygun metaforlar ile bütünleştirmesi beklenemez. Bu nedenle metaforlarda anlatılmak istenenin dışında anlatılmak istenmeyen kavramlarla da bağlantı kurulmasına neden olabilir. Bunun sonucunda da çok kavram içinde anlam boşluğunu doldurmada sorun yaşanabilir. Fazla miktardaki bilgilerin hatırlatıcı nitelikte olmaması da güçlük çekilmesine yol açabilir (Kauchak & Eggen, 1989).

Metaforu oluşturma sürecinde ise hem zaman bakımından hem de plan açısından sıkıntılara rastlanılabılır. Bu bağlamda metaforların amaca hizmet etmemesi durumunda konu ile metafor arasında uyumsuz ilişki oluşur ve hedefe ulaşılamayabilir.

2.2. İlgili Araştırmalar

İlgili araştırmalar iki başlık altında incelenmiştir.

2.2.1. evre ile ilgili araştırmalar. Son yıllarda bireylere evre bilinci kazandırmak amacıyla evre kavramına önem verilmeye başlanmıştır. evre okuryazarlığının arttırılması, artan evre sorunlarına farkındalığın arttırılması ve sürdürülebilir bir yaşam sağlanabilmesi için sorumluluk bilincimizin arttırılması gerekmektedir. Literatürde evre kavramı ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde, *Deniş ve Genç, 2007; abuk ve Karacaoğlu, 2003; Erten, 2004; Karakoçan, 2016; Atasoy ve Ertürk, 2008; Demir ve Yalçın, 2014; Kılıç, 2013; nder, 2015; Karadağ ve Turut, 2013; Karataş ve Aslan, 2012; Gökçe, 2009; Erten, 2012; Akçay ve Pekel, 2017; şahin ve Doğu, 2018; Kanbak, 2015 ; Yılmaz ve Arslan, 2011; Mertol, 2019; Uyanık, 2017; Arslanyolu, 2010* gibi birçok çalışma yapıldığı görülmektedir.

Aşağıda evre kavramına ait çalışmalardan bazı örneklere yer verilmiştir.

Deniş ve Genç (2007) alışmalarında, Sınıf ğretmenliği Anabilim dalında öğrenim gören evre bilimi dersi alan üçüncü sınıf öğrencileri ile evre bilimi dersi almayan birinci sınıf ğrencilerinin evre bilgileri ve evre tutumlarını belirleyip, karşılaştırmak istemişlerdir. Araştırmaya Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf ğretmenliği bölümünde öğrenim gören 110 üçüncü ve 110 birinci sınıf ğrencisi katılmıştır. Öğrencilerin evre bilgileri ‘‘Alan Bilgisi Testi’’ ile ve evre tutumları da ‘‘evreye Yönelik Tutum leği’’ ile ölçülmüş olup tutum leğinin güvenirliği Cronbach Alfa Katsayısı 0.80 bulunmuştur. Araştırma sonucunda evre bilimi dersi alan öğrencilerin dersi almayan öğrencilere göre daha başarılı oldukları grlmştir.

Gökçe (2009) alışmasında, ğretmen adaylarının evre eğitiminde gazetelerden yararlanılmasına ilişkin görüşlerine yer vermek istemiştir. Araştırmanın alışma

grubunu, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği'nden toplam 88 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Veriler açık uçlu anket kullanılarak toplanmıştır. Verilerin çözümlenmesi, tümevarım analizi tekniği ile sağlanmıştır. Elde edilen bulgular, gazetelerin öğrencinin çevre eğitimine yönelik bilincinin ve sorumluluk duygusunun arttırılmasında etkin rol oynadığını vurgulamaktadır.

Arslanyolu (2010) çalışmasında, ilköğretim altıncı, yedinci ve sekizinci sınıf öğrencilerinin çevreye karşı tutumlarının çoklu zekâ alanlarına göre değişiklik gösterip göstermediğini belirlemek istemiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2008–2009 eğitim öğretim yılında Erzincan il merkezinde öğrenim görmekte olan 180 altıncı sınıf, 163 yedinci sınıf, 147 sekizinci sınıf öğrencisi olmak üzere toplam 490 öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak “Çoklu Zekâ Envanteri” kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, sözel zekâ alanı hariç diğer zekâ alanlarının gelişme düzeyleri arttıkça öğrencilerin çevreye karşı tutumlarının olumlu yönde arttığına ulaşılmıştır.

Karataş (2013) çalışmasında, Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Fen Bilgisi Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği ve Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim dallarının 4. sınıfında öğrenim gören toplam 178 öğretmen adayının çevre bilinçlerinin geliştirilmesinde etkili olan faktörleri ortaya koymak istemiştir. Veriler, “Çevre Bilinci Ölçeği” ile tespit edilmiştir. Elde edilen veriler SPSS 17.00 (Statistical Package for Social Sciences- Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paketi), “Mann-Whitney U” ve “Kruskal-Wallis” testleri ile çözümlenme aşaması gerçekleştirilmiştir. Araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının çevre konularını içeren ders almaları çevre bilinçlerinin gelişmesinde etkili olmaktadır. Fen Bilgisi öğretmen adaylarının çevre bilinci düzeyi, Sosyal Bilgiler ve Sınıf Öğretmenleri adaylarına göre daha yüksek olduğu vurgulanmıştır.

Uyanık (2017) çalışmasında, ilkokul üçüncü sınıf öğrencilerinin çevre kirliliğine ilişkin görüşlerini belirlemek istemiştir. Örneklem grubunu, 2016-2017 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Kastamonu ilinde yer alan biri köy ve biri il merkezinde olmak üzere 2 devlet okulunda ilkokul üçüncü sınıf düzeyinde öğrenim gören toplam 22 öğrenci oluşturmaktadır. Veriler, öğrencilere dört adet açık uçlu soru üzerinden bireysel ve yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığı ile elde

edilmiştir. İçerik analizi tekniği ile veriler çözümlenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, iki okuldaki öğrencilerde çevre kirliliğine sebep olan en önemli etkenin insan olduğunu vurgulamışlardır. İnsanların bilinçlendirilmesi ile çevre kirliliğinin önlenebileceğini belirtmişlerdir.

İlgili literatür incelendiğinde, çalışmaların çevre bilincinin artırılmasında katkı sağlaması açısından büyük önem taşıdığı görülmektedir.

2.2.2. Metafor ile ilgili araştırmalar. 2000’li yılların başında metafor ile ilgili çalışmalar ülkemizdeki alanyazında yer almaya başlamıştır. Bu tarz çalışmalarda araştırmacıların genellikle olgu ve kavramlar üzerinde hassas çalışarak düşünce yapılarının incelendiği görülmektedir. Metafor sistemi kullanılarak analiz edilen çalışmalar incelendiğinde son zamanlarda çeşitli disiplinlerde; çevre (Doğan, 2017), iklim (Coşkun, 2010), çevre kirliliği (Arık ve Yılmaz, 2017), coğrafya (Aydın, 2010; Öztürk, 2007), okul yöneticisi (Zembat, Tunçeli ve Akşin, 2015), evrim (Eilam, 2009), sosyal bilgiler dersi (Mertol, Doğdu ve Yılar, 2013), biyoloji (Aydın ve Yalmanlı, 2013), çevre eğitimi (Güven, 2014), okul (Aydoğdu, 2008), evrensel değerler (Çelikkaya ve Seyhan, 2017), öğretmen (Ertürk, 2017), dünya (İbret ve Aydınöz, 2011), ödev (Ekici ve Akdeniz, 2018), kadın ve erkek (Topuz ve Erkanlı, 2016) gibi farklı kavramları ele alan metaforik çalışmalar yapılmıştır. Aşağıda son zamanlarda değişik kavramlar ile gerçekleştirilen metafor çalışmalarından bazı örnekler yer verilmiştir.

Coşkun (2010) çalışmasında, lise öğrencilerinin “İklim” kavramına ilişkin sahip oldukları metaforları araştırmıştır. Araştırmaya 2009–2010 eğitim öğretim yılında, Karabük şehrindeki iki lisede öğrenim gören öğrencilerden toplam 108’inin katıldığını belirtmiştir. Araştırma bulgularına göre “iklim” kavramına yönelik metafor analizi sonucunda ise toplam 39 adet geçerli metafordan 8 farklı kategori oluşturulmuştur.

Mertol, Doğdu ve Yılar (2013) çalışmalarında, 8-14 yaş grubundaki üstün zekalı ve yetenekli 30 öğrencinin “Sosyal Bilgiler dersini” nasıl algıladıklarına dair metafor üretmelerini istemişlerdir. Çalışmanın amacı doğrultusunda araştırmaya katılanlara “Sosyal Bilgiler dersi... gibidir/benzemektedir; çünkü...” ifadesi tamamlattırılmıştır.

Araştırmanın bulgularına göre, öğrenciler “Sosyal Bilgiler dersi” kavramına ilişkin toplam 50 adet geçerli metafor üretmiştir. Elde edilen metaforlar alfabetik olarak sıralanmıştır. Her bir metaforu temsil eden öğrenci sayısının frekans ve yüzdesi hesaplanmıştır. Yaşam, eğitim, akıl, insan, eğlence, hayat kaynağı, bilgi ve hayat bilgisi”, öne çıkan metaforlar olarak belirtilmektedir. Çalışmanın diğer aşamasında öne çıkan metafor imgeleri beş kavramsal kategoriye ayrılmıştır. Üstün zekâlı çocuklar sosyal bilgiler dersini yaşamın içinden bir ders ve bu dersin gerekli ve önemli olduğuna inandıklarını göstermişlerdir.

Zembat, Tunçeli ve Akşin (2015) çalışmalarında, okul öncesi öğretmen adaylarının “okul yöneticisi” kavramına ilişkin algılarının metaforlar aracılığıyla belirlenmek istemişlerdir. Araştırma verileri 2014-2015 bahar döneminde Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği Anabilim dalında öğrenim gören 3. ve 4. sınıf 169 öğretmen adayından elde edilmiş ve araştırma sonucunda 130 adet geçerli metafor üretilmiştir.

Topuz ve Erkanlı (2016) çalışmalarında, toplumsal cinsiyet bağlamında “kadın ve erkek” kavramlarını metaforlar yoluyla nasıl algılandığını ortaya koymayı amaçlamışlardır. Veri toplama formu ile birincil verileri toplanmışlardır. Geliştirilen veri toplama formu ile toplam 100 katılımcının, kadın ve erkek kavramlarına karşı ürettikleri metaforlar ayrı ayrı değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır. Katılımcıların kadın ve erkek kavramlarına ilişkin kullandıkları metaforları ve bu metaforları niçin kullandıklarına ilişkin açıklamaları incelenmiştir.

Arık ve Yılmaz (2017) çalışmasında, fen bilimleri öğretmen adaylarının (n=132) “çevre kirliliği” kavramına ilişkin sahip oldukları metaforları araştırmıştır. Çevre kirliliği kavramına yönelik metafor analizi sonucunda ise toplam 103 metafordan 11 farklı kategori oluşturulmuştur.

Doğan (2017) çalışmasında, ortaokul öğrencilerinin (n=54) “çevre” kavramına ilişkin sahip oldukları algıları metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmıştır. Öğrencilerin “çevre” kavramına ilişkin olarak toplam 25 metafor ortaya koyduğu belirlenmiştir. Bu metaforlara göre öğrencilerin “çevre” kavramına ilişkin sahip oldukları algıları sekiz farklı kategori altında gruplandırmıştır. Öğrencilerin az sayıda metafor üretmeleri çevreye yönelik sezgisel algılarının zayıf ve yetersiz olduğunu göstermektedir.

Çelikkaya ve Seyhan (2017) çalışmasında, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının (n=106) ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin (n=40) “evrensel değerler” kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar araştırılmıştır. Araştırmada elde edilen metaforlarla öğretmen adayları metaforları için 32, öğretmenlerin metaforları için ise 27 farklı kategori geliştirilmiştir. Öğretmen adaylarının 9 değer için oluşturduğu toplam 233 metaforun 172’si birbirinden farklı olup 61 tanesi ise ortak olarak üretilen metaforlardır. En fazla özgürlük değeri (24) için en az ise barış ve saygı değerleri (14) için farklı metaforlar üretilmiştir. Öğretmenlerin 9 değer için oluşturduğu toplam 68 metaforun 51’i birbirinden farklı olup 17 tanesi ise ortak olarak üretilen metaforlardır. En fazla dürüstlük ve sevgi değerleri (8) için en az ise sorumluluk değeri (2) için farklı metafor üretilmiştir. Her iki grupta da en çok dürüstlük değeri için metafor üretilmiştir.

Ertürk (2017) çalışmasında, ilkokul öğrencilerinin (n=80) “öğretmen” kavramına yönelik metaforik algılarını belirlemeyi hedeflemiştir. Veri toplama aracı olarak açık uçlu sorulardan anket formu tercih edilmiştir. Verilerin analizinde nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırma verilerine göre öğrenciler öğretmen kavramı için 33 geçerli metafor üretmişlerdir. Öğrenciler öğretmen kavramını en çok anne baba, bilgisayar, fırıncı, ayaklı sözlük ve güneş metaforlarına benzetmişlerdir. Öğrencilerin oluşturduğu metaforlar 5 kavramsal kategori altında toplanmıştır.

Ekici ve Akdeniz (2018) çalışmalarında, lise öğrencilerinin (n=232) “ödev” kavramıyla ilgili sahip oldukları metaforları belirlemek istemişlerdir. Araştırmada lise öğrencilerinin ödev kavramıyla ilgili metaforlarını yarı yapılandırılmış bir görüş belirtme formuyla belirlenmişlerdir. Verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmışlardır. Araştırma bulgularına göre lise öğrenciler ödev kavramıyla ilgili toplam 120 adet geçerli metafor üretmişlerdir. Bu metaforlar toplam 11 farklı kategoride toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre lise öğrencilerinin ödev yapmaktan hoşlanmadıkları ve yararına inanmadıkları bulgusuna ulaşmışlardır.

İlgili literatür incelendiğinde, üniversite öğrencilerinin çevre ile ilişkilendirdikleri metaforik çalışmaların daha az sayıda olduğu görülmektedir. Bu bağlamda yapılan araştırmanın ilgili alanda bir boşluğu doldurmaya çalışacağı düşünülmektedir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma modellerinden “olgubilim deseni” kullanılmıştır. Olgubilim (fenomenoloji) deseni, farkında olduğumuz ama derinlemesine ve ayrıntılı bir düşünceye sahip olmadığımız olguları vurgulamaktadır. Olgubilim, bu bağlamda yapılacak teknik terimlerin konularının araştırılması ve geliştirilmesi için sağlam bir alt yapı oluşturmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

3.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 eğitim öğretim yılı Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim dalında öğrenim gören öğrencilerden “Çevre Eğitimi” dersi alan ikinci sınıf öğrencileri oluşturmuştur.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin “çevre” kavramına ilişkin sahip oldukları metaforları ortaya çıkarmak için, öğrencilerin her birine “Çevre... gibidir; çünkü ...” ifadesinin yazılı olduğu boş bir kağıt verilmiştir. Öğrencilerden bu ifadeyi kullanarak ve tek bir metafor üzerinde yoğunlaşarak, düşüncelerini yazmaları istenmiştir. Metaforların bir araştırma aracı olarak ele alındığı çalışmalarda (Kaya, 2010; Aydın, 2010; Coşkun, 2010) “gibi” sözcüğü, çoğunlukla “metaforun kaynağı” ile “metaforun konusu” arasındaki ilişkiyi daha açık bir şekilde çağrıştırmak için kullanılmaktadır. Cümlede “çünkü” sözcüğüne yer verilmesi, araştırmaya katılan öğrencilerin ürettikleri metaforları için bir “gerekçe” sunmaları açısından önemlidir. Öğrencilere “çevre” kavramına ilişkin kendi metaforlarını yazmaları için yaklaşık on beş dakika süre verilmiştir. Bu uygulama dönemin başında ve sonunda olmak üzere

iki defa uygulanmıştır. Öğrencilerin yazdığı bu metaforlar, birer belge olarak bu çalışmanın temel veri kaynağını oluşturmaktadır.

3.4. Verilerin Analizi

Bu çalışmadaki edinilen bilgileri değerlendirmek için içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Bu analizin hedefi bilginin doğru ve eksiksiz olarak, aynı zamanda da anlaşılabilir yalınlıkta tasvir ederek anlatmaktır. Bu tekniği uygularken yapılan işlem, birbirine yakın veya benzer konuların ve kavramların anlaşılır düzeyde tutulması, konu bütünlüğü ve anlatım organizasyonu kontrolünü iyi sağlamak gibi durumların doğru bir biçimde dikkat edilmesi hususundan ibarettir (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Öğrencilerin geliştirdikleri metaforların analiz edilmesi ve yorumlanması beş aşamada gerçekleştirilmiştir. Bu aşamalar şu şekildedir: *1.Adlandırma Aşaması, 2. Tasnif Etme Aşaması, 3. Kategori Geliştirme Aşaması, 4. Geçerlik ve Güvenirliği Sağlama Aşaması, 5.Verileri Bilgisayar Ortamına Aktarma Aşaması.*

3.4.1. Adlandırma aşaması. Bu aşamada araştırmaya katılan öğrencilerin ürettikleri metaforlar ilk olarak bir Excel tablosu oluşturulup hiçbir değişim yapılmadan bilgisayara aktarılıp, alfabetik sıra ile yazılarak genel bir liste yapılmıştır. Her öğrencinin yazdığı metaforlar kodlanmış (Örneğin, aile, anne, baba, çiçek... vb) ve bu aktarma aşamasında katılımcıların ifadelerine dikkat edilerek, metaforların net bir şekilde ifade edilip edilmediğine bakılmıştır.

3.4.2. Tasnif aşaması. Bu aşamada “metafor analizi” (Moser, 2000) ve “içerik analizi” (Yıldırım ve Şimşek, 2006) teknikleri kullanılarak her metafor ayrıştırılarak, benzerlik ve ortak özellikleri yönünden diğer metaforlarla karşılaştırılarak analiz edilmiştir. Bu aşamada öğrencilerin yazdıkları metaforlar tekrar detaylı bir şekilde okunup metaforun kaynağı arasındaki ilişkiye dikkate edilmiştir. Bu çalışmada ilk uygulamada 4, son uygulamada 3 olmak üzere 7 kâğıt herhangi bir metaforu tasvir etmemesi ve metaforun konusu ile metaforun kaynağı arasındaki ilişki bakımından anlamsız olması sebebi ile elenerek araştırma kapsamının dışında bırakılmıştır. Üniversite öğrencileri tarafından üretilen uyumsuz yapıdaki metaforların elenmesinden sonra ilk uygulamada 72, son uygulamada 73 olmak üzere toplamda 145 adet geçerli kâğıt araştırma kapsamına alınmıştır.

3.4.3. Kategori geliştirme aşaması. Bu aşamada üniversite öğrencilerinin “çevre” kavramına ilişkin oluşturdukları metaforların ortak özellikleri açısından incelenmesi hedeflenmiş ve bu işlem sırasında 65 metafordan oluşturulan metafor listesi dikkate alınmıştır. Bu amaç için, öğrenciler tarafından üretilen her metafor kavramı (1) metaforun konusu, (2) metaforun kaynağı ve (3) metaforun konusu ile kaynağı arasındaki bağ bakımlarından incelenerek “çevreye” ilişkin sahip oldukları bakış açısına göre belli bir konu ile ilişkilendirilerek toplam 5 farklı kavramsal kategori oluşturulmuştur.

3.4.4. Geçerlik ve güvenilirliği sağlama aşaması. Elde edilen verilerin detaylı olarak rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması nitel bir araştırmada geçerliğin önemli ölçütleri arasında yer almaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2006). Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için, araştırmada ulaşılan 5 kavramsal kategori altında toplanan metaforların, bahsedilen bir kavramsal kategoriyi temsil edip etmediğini doğrulamak amacıyla uzman görüşüne (biri eğitim bilimleri diğeri coğrafya eğitimi alanında iki uzman) başvurulmuştur. Uzman kişilere yapılandırılmış grid tekniği ile hazırlanmış olduğumuz formlar verilmiştir. Bu amaç doğrultusunda, formda; üst bölümümüzde 65 adet örnek metaforun sıralı olduğu bir tablo, alt bölümümüzde 5 farklı kavramsal kategorinin adlarını içeren sorular bulunmaktadır. Uzmandan soruları tabloyu kullanarak 5 kavramsal kategoriyle (hiçbir metaforu dışarıda bırakmayacak şekilde) eşleştirmesi istenmiştir. Daha sonra, uzmanların yapmış olduğu eşleştirmeler araştırmacının kendi kategorileriyle karşılaştırılmıştır. Karşılaştırmalarda görüş birliği ve görüş ayrılığı sayıları tespit edilerek araştırmanın güvenilirliği, Miles ve Huberman’ın (1994) formülü ($\text{Güvenirlik} = \frac{\text{görüş birliği}}{\text{görüş birliği} + \text{görüş ayrılığı}}$) kullanılarak hesaplandı. Nitel çalışmalarda, uzman ve araştırmacı değerlendirmeleri arasındaki uyumun %90 ve üzeri olduğu durumlarda istenilen düzeyde bir güvenilirlik sağlanmış olmaktadır (Saban, 2009). Bu araştırmanın güvenilirlik çalışmasında %91 oranında bir güvenilirlik sağlanmıştır.

3.4.5. Verileri bilgisayar ortamına aktarma aşaması. İlk uygulamada 38 adet, son uygulamada 43 adet metaforun belirlenmesinden ve bu metaforların oluşturduğu 5 adet kavramsal kategorinin geliştirilmesinden sonra bütün veriler SPSS istatistik programına aktarılıp katılımcı sayısı (f) ve yüzdesi (%) hesaplanmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırma bulguları ve bulgulara dayalı olarak yapılan yorumlar yer almaktadır. Araştırmada elde edilen bulgular ve yorumlar, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda sunulmuştur.

Araştırmaya ilk uygulamada 73, son uygulamada 72 kişi olmak üzere toplam katılan 145 üniversite öğrencisi “çevre” kavramına ilişkin toplam 65 geçerli metafor üretmiştir. Bu bölümde, araştırmamıza katılan üniversite öğrencilerinin “çevre” kavramına ilişkin üretmiş oldukları metaforlar, oluşturulan 5 farklı kavramsal kategori tablolar eşliğinde verilerek analiz ve yorumları yapılmıştır. Aşağıda kavramsal kategorilerimizin isimleri bulunmaktadır:

1. Yaşam Kaynağı Olarak Çevre
2. Yaşam Alanı Olarak Çevre
3. Soyut Kavram Olarak Çevre
4. Değer Olarak Çevre
5. Somut Kavram Olarak Çevre

4.1. İlk Uygulamadaki (Çevre Eğitimi Dersini Almadan Önce) Üniversite Öğrencilerinin “Çevre” Kavramına İlişkin Metaforları

Araştırmaya katılan 73 üniversite öğrencisi “çevre” kavramına ilişkin toplam 38 geçerli metafor üretmiştir. Üniversite öğrencilerinin “çevre” kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforların frekansları ve yüzde değerleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2.

İlk Uygulamadaki Üniversite Öğrencilerinin “Çevre” Kavramına İlişkin İleri Sürdükleri Geçerli Metaforlar, Frekans (f) ve Yüzde Değerleri (%)

Metafor Sırası	Metaforun Adı	f	%
1	Aile	1	1,4
2	Akciğer	2	2,7
3	Anakara Toprağı	1	1,4
4	Anne	1	1,4
5	Arkadaş	2	2,7
6	Avakado	1	1,4
7	Ayna	2	2,7
8	Ayraçlı Defter	1	1,4
9	Beden	1	1,4
10	Çiçek	1	1,4
11	Çocuk	5	6,8
12	Demir	1	1,4
13	Deniz	1	1,4
14	Domino Taşı	1	1,4
15	Ev	9	12,3
16	Hayal Gücü	1	1,4
17	Hayat	4	5,5
18	İnsan	12	16,4
19	İnsan Karakteri	1	1,4
20	Kalp	5	6,8
21	Kapı	1	1,4
22	Masa	1	1,4
23	Nar	1	1,4
24	Nefes	1	1,4
25	Oda	1	1,4
26	Okul	1	1,4
27	Oyuncak Ayı	1	1,4
28	Öğretmen	1	1,4
29	Resim	1	1,4
30	Saç	1	1,4
31	Sağlık	1	1,4
32	Salata	1	1,4
33	Sarmaşık Dallar	1	1,4
34	Su	2	2,7
35	Telefon	1	1,4
36	Ülke	1	1,4
37	Renk	1	1,4
38	Zincir	1	1,4
Toplam		73	100.0

4.2. İlk Uygulamadaki (Çevre Eğitimi Dersini Almadan Önce) Üniversite Öğrencilerinin “Çevre” Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Metaforların Oluşturduğu Kategoriler

Üniversite öğrencilerinin “çevre” kavramına yönelik sahip oldukları metaforlar 5 kategoride toplanmış ve metafor kategorileri Tablo 3’de gösterilmiştir.

Tablo 3.

İlk Uygulamadaki Üniversite Öğrencilerinin “Çevre” Kavramına Yönelik Sahip Oldukları Metafor Kategorileri, Metafor Sayıları, Toplam Metafor Sayıları ve Yüzdeler Değerleri

Kategoriler	Metaforlar	Metafor Sayısı	Toplam Metafor Sayısı	%
1.Yaşam Kaynağı Olarak Çevre	Su(2), avakado(1), nar(1), salata(1)	4	5	6,8
2.Yaşam Alanı Olarak Çevre	Ev(9), ülke(1), okul(1), anakara toprağı(1), deniz(1), oda(1)	6	14	19,2
3.Soyut Kavram Olarak Çevre	Hayal Gücü(1), renk(1)	2	2	2,7
4.Değer Olarak Çevre	Anne(1), nefes(1), hayat(4), insan(12), çocuk(5), kalp(5), çiçek(1), saç(1), akciğer(2), beden(1), aile(1), arkadaş(2), öğretmen(1), sağlık(1), insan karakteri(1), sarmaşık dallar(1), resim(1)	17	41	56,2
5.Somut Kavram Olarak Çevre	Zincir(1), telefon(1), demir(1), ayraçlı defter(1), ayna (3), oyuncak ayı(1), masa(1), kapı(1), domino Taşı(1)	9	11	15,1
	Toplam	38	73	100,0

4.3. Son Uygulamadaki (Çevre Eğitimi Dersini Aldıktan Sonra) Üniversite Öğrencilerinin “Çevre” Kavramına İlişkin Metaforları

Araştırmaya katılan 72 üniversite öğrencisi “çevre” kavramına ilişkin toplam 43 geçerli metafor üretmiştir. Üniversite öğrencilerinin “çevre” kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforların frekansları ve yüzde değerleri Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4.

Son Uygulamadaki Üniversite Öğrencilerinin “Çevre” Kavramına İlişkin İleri Sürdükleri Geçerli Metaforlar, Frekans (f) ve Yüzde Değerleri (%)

Metafor Sırası	Metaforun Adı	f	%
1	Adalet	1	1,4
2	Aile	2	2,8
3	Akciğer	2	2,8
4	Akvaryum	1	1,4
5	Anne	2	2,8
6	Arkadaş	2	2,8
7	Ayna	2	2,8
8	Battaniye	1	1,4
9	Bebek	3	4,2
10	Beden	2	2,8
11	Bitki	1	1,4
12	Boş Apartmanlar	1	1,4
13	Boş Bir Sayfa	1	1,4
14	Canlı Bir Varlık	1	1,4
15	Çiçek	1	1,4
16	Çocuk	5	6,9
17	Demir	1	1,4
18	Domino Taşı	1	1,4
19	Dünya	2	2,8
20	Ev	4	5,6
21	Gelecek	1	1,4
22	Gezegen	1	1,4
23	Gökkuşuğu	2	2,8
24	Göz	1	1,4
25	Güneş	1	1,4
26	Hayat	4	5,6
27	Hayvan	1	1,4
28	İnsan	5	6,9
29	Kalp	2	2,8
30	Kitap	1	1,4
31	Pi Sayısı	1	1,4
32	Saç	1	1,4
33	Sağlık	1	1,4
34	Sanat Eseri	1	1,4
35	Sevgi	1	1,4
36	Sokak Lambası	1	1,4
37	Su	5	6,9
38	Terapi	1	1,4
39	Üzüm	1	1,4
40	Yaşam Kaynağı	1	1,4
41	Yemek Yapmak	1	1,4
42	Zaman	1	1,4
43	Zincir	1	1,4
Toplam		72	100,0

4.4. Son Uygulamadaki (Çevre Eğitimi Dersini Aldıktan Sonra) Üniversite Öğrencilerinin “Çevre” Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Metaforların Oluşturduğu Kategoriler

Üniversite öğrencilerinin “çevre” kavramına yönelik sahip oldukları metaforlar 5 kategoride toplanmış ve metafor kategorileri Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5.

Son Uygulamadaki Üniversite Öğrencilerinin “Çevre” Kavramına Yönelik Sahip Oldukları Metafor Kategorileri, Metafor Sayıları, Toplam Metafor Sayıları ve Yüzdeler Değerleri

Kategoriler	Metaforlar	Metafor Sayısı	Toplam Metafor Sayısı	%
1.Yaşam Kaynağı Olarak Çevre	Su(5), yemek yapmak(1), üzüm(1), yaşam kaynağı(1), güneş(1)	5	9	12,5
2.Yaşam Alanı Olarak Çevre	Ev(4), boş apartmanlar(1), dünya(2), akvaryum(1), gezegen(1)	5	9	12,5
3.Soyut Kavram Olarak Çevre	Gelecek (1), sevgi(1), zaman(1), adalet(1), terapi(1)	5	5	6,9
4.Değer Olarak Çevre	Anne(2), akciğer(2), göz (1), beden(2), hayat(4), aile(2), insan(5), arkadaş(2), çocuk(5), sağlık(1), kalp(2), kitap(1), çiçek(1), bitki(1), hayvan(1), bebek(3), saç(1), sanat eseri(1), canlı bir varlık(1)	19	38	52,8
5.Somut Kavram Olarak Çevre	Zincir(1), gökkuşağı(2), demir(1), boş bir sayfa(1), ayna (2), pi sayısı(1), sokak lambası(1), domino taşı(1), battaniye(1)	9	11	15,3
	Toplam	43	72	100.0

4.5. Kavramsal Kategoriler

4.5.1.Yaşam kaynağı olarak çevre.Bu kategori, “çevre” kavramını daha çok besinin ifadesi olarak algılayan öğrenci ifadelerinden oluşmaktadır. Bu kategoride öğrenciler çevreyi genellikle yaşamın kaynakları ile bağlantılı olarak açıklamaktadırlar.

İlk uygulama için, tablo 6’da detayları verilen, toplam 4 metafor bu kategori altında değerlendirilmiştir. Bu metaforlar araştırmaya katılan 5 üniversite öğrencisinin ifadesinden (f 5) oluşmaktadır. Kategori, araştırmaya katılan öğrencilerinin toplamda

% 6,8'ini temsil etmektedir. Kategoride en çok tekrarlanan metafor 2 katılımcının ifade ettiği (f 2) “su” metaforu yer almaktadır.

Tablo 6.

İlk Uygulama-Yaşam Kaynağı Olarak Çevre

Metafor Adı	f	%
Avakado	1	1,4
Nar	1	1,4
Salata	1	1,4
Su	2	2,7
Toplam	5	6,8

Bu kategoride bulunan bazı ifadeler aşağıda yer verilmiştir.

Çevre nar gibidir; çünkü tek başına fazla bir şey ifade etmeyen ama bir topluluk oluşturduğunda her şeyi içinde barındıran bir kavramdır.

Çevre salata gibidir; çünkü salata yaparken sebzeleri önce yıkarız. Çevreyi de temiz tutmak sağlığımız açısından önemlidir ve salatanın içinde çeşitli sebzeler bulunur. Bu sebzeler de salataya farklı renk ve tat katar tıpkı çevrede bulunan farklı unsurlar gibi.

Çevre su gibidir; çünkü insanın olmazsa olmazlarından. Eğer o olmazsa yaşayamayız. Hayatın tamamını kaplayan şeydir. O yüzden çevre suya benzerdir. İnsan ne susuz ne de çevresiz yaşayamaz.

Son uygulama için, tablo 7’de detayları verilen, toplam 5 metafor bu kategori altında değerlendirilmiştir. Bu metaforlar araştırmaya katılan 9 üniversite öğrencisinin ifadesinden (f 9) oluşmaktadır. Kategori, araştırmaya katılan öğrencilerinin toplamda %12,5’ini temsil etmektedir. Kategoride en fazla tekrarlanan metafor 5 katılımcının ifade ettiği (f 5) “su” metaforu yer almaktadır.

Tablo 7.

Son Uygulama-Yaşam Kaynağı Olarak Çevre

Metafor Adı	f	%
Güneş	1	1,4
Su	5	6,9
Üzüm	1	1,4
Yaşam Kaynağı	1	1,4
Yemek Yapmak	1	1,4
Toplam	9	12,5

Bu kategoride bulunan bazı ifadelerle aşağıda yer verilmiştir.

Çevre su gibidir; çünkü su vücudumuz için ne kadar önemli ve bizim ne kadar yaşam kaynağımızsa çevre de bizim yaşayabilmemize ortam hazırlayan ve bir o kadar önemli kavramdır. Onu ne kadar kirletirsek zarar görürüz, ne kadar korursak sağlıklı oluruz.

Çevre su gibidir; çünkü su saftır, berraktır. Çevre de aynı su gibi tertemiz ve berrak olmalıdır. Pislige, kirliliğe yer yoktur. Su ve çevre bulanık, kirli olmamalıdır.

Çevre su gibidir; çünkü su nasıl bir dönüşüm içerisindeyse çevrede o şekilde dönüşüm içerisinde. Tek sorun doğru kullanamıyor olmamızdır.

Çevre yaşam kaynağı gibidir; çünkü bizlere doğal kaynaklarını sunar, bizleri besler ve bizler için oksijen sağlar. Yaşamamız için gerekli ihtiyaçları sunar. Çevremize saygılı ve duyarlı olmalıyız ki yaşam kaynağımız zarar görmesin.

Çevre yemek yapmak gibidir; çünkü doğadaki belli etkenlerin belli bir süre olumlu yönde etkileşip hazır duruma geldikten sonra insan için gerekli ihtiyaçların oluşmasını sağlamaktadır. Doğaya zarar vermedikten sonra bizler için en güzel yaşam kaynağı oluşur.

4.5.2.Yaşam alanı olarak çevre.Bu kategori de evrensel olan çevre kavramını canlıların ortak hayat ortamları olarak gören öğrenci görüşlerinden oluşmaktadır. Üniversite öğrencilerinin bu görüşünün nedeni genellikle doğanın insanı ve bütün canlılık belirtilerini içerisinde barındıracak şekilde dizayn edilmesinin düşünülmesi etkili olmuştur. Onlar için çevre canlılığın ve gelecek nesillerin devamı için birlikte yaşadıkları ortak alandır.

İlk uygulama için, tablo 8’de detayları verilen, toplam 6 metafor bu kategori altında değerlendirilmiştir. Bu metaforlar araştırmaya katılan 14 üniversite öğrencisinin ifadesinden (f14) oluşmaktadır. Kategori, araştırmaya katılan öğrencilerinin toplamda % 12,3’ini temsil etmektedir. Kategoride en fazla tekrarlanan metafor 9 katılımcının ifade ettiği (f9) “ev” metaforu yer almaktadır.

Tablo 8.

İlk Uygulama-Yaşam Alanı Olarak Çevre

Metafor Adı	f	%
Anakara Toprağı	1	1,4
Deniz	1	1,4
Ev	9	12,3
Oda	1	1,4
Okul	1	1,4
Ülke	1	1,4
Toplam	14	19,2

Bu kategoride bulunan bazı ifadeler aşağıda yer verilmiştir.

Çevre evimiz gibidir; çünkü ev ailemiz ile ortak yaşam alanımızdır. Çevre ise bütün insanlarla, canlılarla paylaştığımız ortak yaşam alanımızdır. Bu sebeple çevreyi de evimiz gibi görebiliriz ve özenle bakmalıyız.

Çevre ev gibidir; çünkü çevre de tıpkı ev gibi bizim yaşam alanımızdır. Nasıl evimizde rahat hareket edebiliyorsak çevrede de rahat etmemiz için çevreyi temiz tutmalıyız. Çünkü nasıl evde ailemiz ile yaşıyorsak, çevrede de tüm canlılar alemi ile yaşıyoruz. Önem verdiğimiz kadar mutlu bir yaşam süreriz.

Çevre odamız gibidir; çünkü pis bir oda da yaşamak ne kadar kötüyse, pis bir çevrede de yaşamak o kadar kötüdür. Mesela odamızda çöpü yere atamıyorsak çevremizde ki herhangi bir yere de atmamalıyız. Sonuçta her iki yerde bizim yaşam alanımızdır.

Çevre ülkemiz gibidir; çünkü çevre bizim yaşam alanımızdır. Ülkemizi nasıl temiz tutuyorsak çevremizi de aynı şekilde temiz tutmalıyız. Çevremiz ve ülkemiz bize emanettir. Gelecek kuşaklara yaşanabilir bir yer bırakmak istiyorsak çevremize ve ülkemize sahip çıkmalıyız.

Çevre anakara toprağı gibidir; çünkü var oluşundan itibaren bünyesinde bütün bileşenleri ve atomik yapıları barındırır. Birbirinden ayrılması zor olan ve birbirinin bütünüleyicisi olan topluluktur aynı çevre gibi.

Çevre evimiz gibidir; çünkü dünya biz insanların yaşamaya çalıştığı ve biz insanların ihtiyaçlarını karşılamak için donatılmış bir yerdir. Örneğin, bitkiler sayesinde temiz

hava, tatlı su kaynakları sayesinde içme suyu gibi fizyolojik ihtiyaçlarımızı karşılar. Aslında çevre bütün canlıların bir arada yaşadığı büyük bir evdir.

Çevre okul gibidir; çünkü belli bir sistematik düzenin toplum kurallarının insani ahlaki değer ve eğitimin sürekli içinde bulunduğu bir ortamdır. Yaşam süresi boyunca okul, arkadaş, öğrenci, öğretmen ve düzeni gibi çevrede iş, komşu, arkadaşlık aktif öğrenme süreci yaşanmışlık ve toplumsal kurallar bulunmaktadır.

Son uygulama için, tablo 9’da detayları verilen, toplam 5 metafor bu kategoride değerlendirilmiştir. Bu metaforlar araştırmaya katılan 9 üniversite öğrencisinin ifadesinden (f 9) oluşmaktadır. Kategori, araştırmaya katılan öğrencilerinin toplamda %12,5’ini temsil etmektedir. Kategoride en fazla tekrarlanan metafor 4 katılımcının ifade ettiği (f4) “ev” metaforu yer almaktadır.

Tablo 9.

Son Uygulama-Yaşam Alanı Olarak Çevre

Metafor Adı	f	%
Akvaryum	1	1,4
Boş Apartmanlar	1	1,4
Dünya	2	2,8
Ev	4	5,6
Gezegen	1	1,4
Toplam	9	12,5

Bu kategoride bulunan bazı ifadeler aşağıda yer verilmiştir.

Çevre boş apartman gibidir; çünkü nasıl bir apartman boş iken hiçbir anlam ifade etmez ve bakımsız olursa çevre de biz yok iken bakıma muhtaç olur apartmanlarımızı da çevremizi de bakıma muhtaç bırakmamalıyız.

Çevre gezegen gibidir; çünkü gezegende var olan yaşamsal fonksiyonlar çevre ile ortak öğeler içerir. Gezegenin döngüleri çevrenin suni ve temel bileşenlerini gibidir. Çevre değişir, başkalaşım geçirir ve çoğu gezegen gibi sonlanır.

Çevre akvaryum gibidir; çünkü içinde her türlü canlıyı barındırır. Maviliği ile tüm canlıları kucaklar. Çevre de aynı şekilde yeşilliği ile canlıların huzur bulunduğu doğanın mucizesidir.

Çevre evimiz gibidir; çünkü sahip olduğumuz her şeyi onda buluruz. Ona zarar vermediğimiz sürece bizi barındırır ve yaşamsal faaliyetlerimizi sürdürmemizde

yardımcı olur. Ona zarar verdiğimizde ise bizlerde zarar görürüz. Evimizi nasıl titizlik ile koruyorsak çevremizi de aynı şekilde titizlik ile korumalıyız.

Çevre dünya gibidir; çünkü ne kadar bakılırsa o kadar gelişir, ne kadar değer verilirse bize dönütü de o kadar faydalı olur. Çünkü burası bizim yaşam alanımızdır.

4.5.3.Soyut kavram olarak çevre.Bu kategori, “çevre” kavramını soyut olarak algılayan öğrenci ifadelerinden oluşmaktadır. Üniversite öğrencilerinin bu algıyı geliştirmelerinde çoğunlukla çevrenin birey üzerindeki soyut özelliği etkili olmuştur. Onlara göre çevre, insanın düşünceleri ile var olan yapıdır.

İlk uygulama için, tablo 10’da detayları verilen, toplam 2 metafor bu kategori altında değerlendirilmiştir. Bu metaforlar araştırmaya katılan 2 üniversite öğrencisinin ifadesinden (f2) oluşmaktadır. Kategori, araştırmaya katılan öğrencilerinin toplamda %2,7’sini temsil etmektedir.

Tablo 10.

İlk Uygulama-Soyut Kavram Olarak Çevre

Metafor Adı	f	%
Hayal Gücü	1	1,4
Renk	1	1,4
Toplam	2	2,7

Bu kategoride bulunan bazı ifadelere aşağıda yer verilmiştir.

Çevre hayal gücü gibidir; çünkü hiçbir insan hayal gücünde kötü bir şey barındırmaz, hayal edemez. Hayal dünyamız o kadar geniş ki uçsuz bucaksız aynı çevremiz gibi sonu olmayan bir güzellik gibidir.

Çevre renk gibidir; çünkü her rengin doğada bir karşılığı vardır. Mesela mavi güveni, sadakati temsil eder tıpkı gökyüzümüzü ve denizimizi temsil ettiği gibi, kahverengi ise doğamızdaki toprağı, dağı, taşı temsil eder. Çevremizdeki çeşitli renklerdeki çiçeklerimiz bize çevrenin güzelliğini canlılığını insanın hayatına renk katan bir kavramdır.

Son uygulama için, tablo 11’de detayları verilen, toplam 5 metafor bu kategori altında değerlendirilmiştir. Bu metaforlar araştırmaya katılan 5 üniversite öğrencisinin

ifadesinden (f 5) oluşmaktadır. Kategori, araştırmaya katılan öğrencilerinin toplamda %6,9'unu temsil etmektedir.

Tablo 11.

Son Uygulama-Soyut Kavram Olarak Çevre

Metafor Adı	f	%
Adalet	1	1,4
Gelecek	1	1,4
Sevgi	1	1,4
Terapi	1	1,4
Zaman	1	1,4
Toplam	5	6,9

Bu kategoride bulunan bazı ifadeler aşağıda yer verilmiştir.

Çevre geleceğimiz gibidir; çünkü bizden sonraki nesiller bizim bıraktığımıza göre yaşayacaklar eğer temiz ve güzel kullanılmış bir çevre bırakırsak gelecek nesilleri bilinçli bir şekilde yetiştirerek gelecek nesillere iyi bir çevre bırakabiliriz. Kötü ve kirli bir çevre bırakırsak gelecek nesiller bizim yaptığımız hatanın cezasını çekecek. Çevremize geleceğimize hak ettiği değeri vermeliyiz.

Çevre zaman gibidir; çünkü nasıl ki zaman akıp gider biz onu elimizde tutamıyoruz. Bizi ele geçiriyor biz ona hâkim olmaya çalışırız işte çevremize de hâkim olmaya çalışıyoruz, ezip geçiriyoruz tek farkı zaman kadar güçlü olmadığından elde edebilmek de yıkmakta kolay.

Çevre adalet gibidir; çünkü siz onun bir parçasına zarar verirseniz o da başka bir yerden uzun vadede size zarar verir.

Çevre terapi gibidir; çünkü terapi kişiyi rahatlatan, kendini iyi hissettiren, kişiyi olduğu gibi kabul edendir. Çevrede aynen bu şekilde canlı veya cansız her şeyi kabul edendir.

Çevre sevgi gibidir; çünkü biz ne kadar sevgi dolu olursak, sevgiyi verdiğimiz kişi bundan etkilenebilir. Biz sevgi verdiğimiz kişiyi kırmamak, üzmemek isteriz yani çevreyi temiz tutmak, kirletmemek isteriz.

4.5.4.Değer olarak çevre.Bu kategori, “çevre” kavramını insanlar için önemli ve bir o kadar da değerli olarak ele alan öğrenci ifadelerinden oluşmaktadır. Üniversite öğrencilerinin bu algıyı geliştirmelerinde çoğunlukla çevrenin insan için kıymet verilen her şey ile bütünleştirmeleri etkili olmuştur.

İlk uygulama için, tablo 12’de detayları verilen, toplam 17 metafor bu kategori altında değerlendirilmiştir. Bu metaforlar araştırmaya katılan 41 üniversite öğrencisinin ifadesinden (f41) oluşmaktadır. Kategori, araştırmaya katılan öğrencilerinin toplamda %56,2’sini temsil etmektedir. Kategoride en çok tekrarlanan metafor 12 katılımcının ifade ettiği (f 12) “insan” metaforu yer almaktadır.

Tablo 12.

İlk Uygulama-Değer Olarak Çevre

Metafor Adı	f	%
Aile	1	1,4
Akciğer	2	2,7
Anne	1	1,4
Arkadaş	2	2,7
Beden	1	1,4
Çiçek	2	2,7
Çocuk	4	5,5
Hayat	4	5,5
İnsan	12	16,4
İnsan Karakteri	1	1,4
Kalp	5	6,8
Nefes	1	1,4
Öğretmen	1	1,4
Resim	1	1,4
Saç	1	1,4
Sağlık	1	1,4
Sarmaşık Dallar	1	1,4
Toplam	41	56,2

Bu kategoride bulunan bazı ifadelere aşağıda yer verilmiştir.

Çevre çocuk gibidir; çünkü bakıma, ilgiye, temizliğe ihtiyacı vardır. Bakılmayan, sevilmeyen, ilgi görmeyen bir çocuk nasıl eksik ise çevre de öyledir. Çevreye hak ettiği ilgiyi değeri vermekte bizim elimizdedir.

Çevre insan gibidir; çünkü çevre de insan gibi büyüyen gelişen iyi veya kötü durumlardan etkilenendir.

Çevre sağlık gibidir; çünkü onu korumazsak biz zarar görürüz. Çünkü bizler sağlığımızın iyi olması ile hayattayız ve ayaktayız. Nasıl ona dikkat ediyorsak çevremize de dikkat etmeliyiz.

Çevre hayat gibidir; çünkü insanın doğumdan ölümüne kadar içinde olduğu yerdir. Çevredeki her şey hayat gibi doğar ve ölür.

Çevre arkadaş gibidir; çünkü ne kadar iyi davranırsan o da sana iyi davranır. Kötü davranırsan kötü davranır. Aslında çevre çıkarıcı arkadaş gibidir. Sen nasıl davranırsan o şekilde karşılık görürsün.

Çevre insan karakteri gibidir; çünkü karakterin düzgün ise çevrendeki bireylere pozitif olursun, kötü bir izlenim bırakmaz ve rahatsızlık vermezsin. Eğer karakterinde bozukluklar varsa yine çevrendeki insanlara kötü izlenim ve rahatsızlık verirsin. Çevrenin temiz ve yaşanabilir olması iyi karakter, kötü olması kötü karaktere benzer.

Çevre bedenimiz gibidir; çünkü bedenimiz nasıl birbiri ile uyumlu bir şekilde çalışıyorsa çevremizde aynı şekilde uyumlu bir beraberliği içinde barındırır. Bedenimize ve çevremize ne kadar önem verirsek o kadar iyi bir yaşam süreriz.

Çevre kalp gibidir; çünkü kalp iyilik ve güzellikler ile doludur. Onu olumsuz olan şeylerden korursak iyi bir hayat süreriz. Çevremize ne kadar iyi bakarsak dünya daha yaşanılır bir hale gelir.

Çevre anne gibidir; çünkü ihtiyacımız olan her şeyi bize sağlar. Hayatımızı sürdürmemizi sağlar.

Çevre insan gibidir; çünkü insan kendine bakmazsa hastalanır ve eğer daha da kötüye giderse ölür. Çevre de insanlar bakmazsa zamanla ekosistem dengesi bozulur. Çevre kirlenir, canlılar yok olur ve yaşam son bulur.

Son uygulama için, tablo 13'de detayları verilen, toplam 19 metafor bu kategori altında değerlendirilmiştir. Bu metaforlar araştırmaya katılan 38 üniversite öğrencisinin ifadesinden (f38) oluşmaktadır. Kategori, araştırmaya katılan öğrencilerinin toplamda %52,8'ini temsil etmektedir.

Tablo 13.

Son Uygulama-Değer Olarak Çevre

Metafor Adı	f	%
Aile	2	2,8
Akciğer	2	2,8
Anne	2	2,8
Arkadaş	2	2,8
Bebek	3	4,2
Beden	2	2,8
Bitki	1	1,4
Canlı Bir Varlık	1	1,4
Çiçek	1	1,4
Çocuk	5	6,9
Göz	1	1,4
Hayat	4	5,6
Hayvan	1	1,4
İnsan	5	6,9
Kalp	2	2,8
Kitap	1	1,4
Saç	1	1,4
Sağlık	1	1,4
Sanat Eseri	1	1,4
Toplam	38	52,8

Bu kategoride bulunan bazı ifadelere aşağıda yer verilmiştir.

Çevre kitap gibidir; çünkü her sayfasında farklı olaylar, oluşumlar vardır. Çeşitli etkileşimleri, insanları etkileyen dokunuşları vardır. Kitaplar bir sonraki sayfa da nasıl merak uyandırırsa çevre de keşfedildikçe merak uyandırır.

Çevre anne gibidir; çünkü biz ne yaparsak yapalım bize kollarını hep açandır. Çevre de biz ne yaparsak yapalım bize hep kollarını açıyor.

Çevre bebek gibidir; çünkü annesinin en değerli varlığıdır. Tıpkı çevreninde bizim için en değerli varlık olduğu gibi.

Çevre aile gibidir; çünkü sürekli etkileşimi ile hayat şartlarımızı kolaylaştırır. Duyarsızlığımıza rağmen bizi hiçbir şeyden mahrum bırakmaz.

Çevre sanat eseri gibidir; çünkü doğada mükemmel bir uyum içinde dizayn edilmiştir.

Çevre bedenimiz gibidir; çünkü bütünüyle içimizi de dışımızı da korumak ile yükümlüyüz. Yaşadığımız dünyayı da bedenimizi koruduğumuz gibi korumalıyız.

Çevre hayat gibidir; çünkü kirli veya temiz onun güzelliğini yine bizler yaşıyoruz. Nasıl yaşamak istiyorsak öyle davranmalıyız.

Çevre hayat gibidir; çünkü o olmazsa olmaz. Hayatımızın devamlılığı ona bağlıdır.

Çevre insan gibidir; çünkü insan gibi büyür, gelişir, etrafındakilere göre şekil alır.

Çevre arkadaş gibidir; çünkü sen değer verirsen arkadaşlığın sürüp gider.

Çevre anne gibidir; çünkü her tarafın sorumluluğunu ve disiplinini sağlar. Uyum içinde yaşamayı öğretir.

Çevre göz gibidir; çünkü insan baktığı ile çevresini algılar. Benzerlik olarak göz de dünyanın bir kopyası gibidir.

4.5.5.Somut kavram olarak çevre.Bu kategori, “çevre” kavramını somut olarak algılayan öğrenci ifadelerinden oluşmaktadır. Üniversite öğrencilerinin bu algıyı geliştirmelerinde çoğunlukla çevrenin insan üzerindeki somut özelliği etkili olmuştur.

İlk uygulama için, tablo 14’de detayları verilen, toplam 9 metafor bu kategori altında değerlendirilmiştir. Bu metaforlar araştırmaya katılan 11 üniversite öğrencisinin ifadesinden (f11) oluşmaktadır. Kategori, araştırmaya katılan öğrencilerinin toplamda %15,1’ini temsil etmektedir. Kategoride en fazla tekrarlanan metafor 3 katılımcının ifade ettiği (f3) “ayna” metaforu yer almaktadır.

Tablo 14.

İlk Uygulama-Somut Kavram Olarak Çevre

Metafor Adı	f	%
Ayna	3	4,1
Ayraçlı Defter	1	1,4
Demir	1	1,4
Domino Taşı	1	1,4
Kapı	1	1,4
Masa	1	1,4
Oyuncak Ayı	1	1,4
Telefon	1	1,4
Zincir	1	1,4
Toplam	11	15,1

Bu kategoride bulunan bazı ifadelere aşağıda yer verilmiştir.

Çevre demir gibidir; çünkü işlendikçe ona iyi bakıldıkça ışıldar. Kirletilirse, kötü davranılırsa pas tutar ve onu tekrar geri döndürmek zor olur.

Çevre domino taşı gibidir; çünkü bir bütün halindedir ve birbirini etkileyen bir oluşumdur. Her taş nasıl bir sonrakini etkiliyorsa çevrede birbirinden bu şekilde etkilenir.

Çevre telefon gibidir; çünkü güzel ve temiz kullanırsak bozulmaz ama kötü kullanırsak hemen bozulur, kullanılamaz hale gelir.

Çevre zincir gibidir; çünkü çevrede de birbirine bağlantılıdır. Biri olmazsa diğerlerinin de bir hükmü olmaz. Her bir halka birbirine bağlantılı ve gereklidir.

Çevre kapı gibidir; çünkü bir eve girilmeden önce kapıya bakılır ve kapıdan o ev hakkında bilgi edinilmeye çalışılır. Kapısı kirliyse ya da aşınmış ise bu çok hoş karşılanmaz çevre de öyledir. Temiz kapılarımız olması ümidiyle.

Çevre ayraçlı defter gibidir; çünkü bütün bölümler bir araya geldiğinde defter oluşur.

Çevre ayna gibidir; çünkü biz insanlar doğaya baktığımızda kendimizi görürüz. Ne kadar özen gösterirsek aynamız o kadar güzel olur bizi yansıtır.

Çevre ayna gibidir; çünkü doğayı ne kadar sevip temiz tutarsak o da bize karşılığını o şekilde verir.

Son uygulama için, tablo 15'te detayları verilen, toplam 9 metafor bu kategori altında değerlendirilmiştir. Bu metaforlar araştırmaya katılan 11 üniversite öğrencisinin ifadesinden (f11) oluşmaktadır. Kategori, araştırmaya katılan öğrencilerinin toplamda %15,3'ünü temsil etmektedir.

Tablo 15.

Son Uygulama-Somut Kavram Olarak Çevre

Metafor Adı	f	%
Ayna	2	2,8
Battaniye	1	1,4
Boş Bir Sayfa	1	1,4
Demir	1	1,4
Domino Taşı	1	1,4
Gökkuşaağı	2	2,8
Pi Sayısı	1	1,4
Sokak Lambası	1	1,4
Zincir	1	1,4
Toplam	11	15,3

Bu kategoride bulunan bazı ifadelerle aşağıda yer verilmiştir.

Çevre pi sayısı gibidir; çünkü bütün sayı kombinasyonlarını içinde barındırır. Bütün önemli yerleri, sokak numaralarını gibi akla gelebilecek her şeyi içerisinde bir yerlerdedir.

Çevre gökkuşaağı gibidir; çünkü çevrede aynı gökkuşaağı gibi rengarenktir. İçinde her tonu, her rengi barındırır. İçinde yaşayan canlıları olduğu gibi kabul eder.

Çevre ayna gibidir; çünkü çevrede yaptığımız her şeyin bir yansıması vardır. Her şeyin bir karşılığı vardır. Çevre ayna gibi yaptıklarımızı bize yansıtır.

Çevre boş bir sayfa gibidir; çünkü çevre boş bir sayfa kadar sade ve durudur. Bize göre şekillenir. Mesela boş bir sayfayı yırtabiliriz ya da gelişigüzel karalayabiliriz. Tam tersi çiçekler, ağaçlar da çizebiliriz. Çevre de böyledir ona zarar vermek yerine güzelleştirmeliyiz.

Çevre sokak lambası gibidir; çünkü caddeleri sınırsız aydınlatır. Çevrenin de sınırları yoktur.

Çevre battaniye gibidir; çünkü o olmadan soğuktan korunmak ya da kötü şartlara karşı mücadele etmek mümkün değildir. Çevre olmazsa biz kötü şartlar ile mücadele edemeyiz.

4.6. Uygulamaya Katılan Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyetlerine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

Uygulamaya katılan üniversite öğrencilerinin (n=145) cinsiyetlerine göre frekans ve yüzde dağılımları tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 16.

Uygulamaya Katılan Üniversite Öğrencilerin Cinsiyetlere Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

	Cinsiyet	f	%
İlk Uygulama	Kadın	53	72,5
	Erkek	20	27,4
	Toplam	73	100,0
Son Uygulama	Kadın	52	72,2
	Erkek	20	27,8
	Toplam	72	100,0

Tablo 16 incelendiğinde, ilk uygulamaya katılan öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğunu n=53 (%72,5) kız öğrenciler oluştururken, grupta yer alan erkek öğrencilerin sayısı ise n=20 (%27,4)'tür. Son uygulamaya katılan öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğunu n=52 (%72,2) kız öğrenciler oluştururken, grupta yer alan erkek öğrencilerin sayısı ise n=20 (%27,8)'dir. Araştırmamıza çoğunluk olarak kadın öğretmen adayları katılmıştır. Bu doğrultuda araştırmamızda en fazla metaforu kadın öğretmen adayları üretmişlerdir.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın sonuçlarına ve bu sonuçlar doğrultusunda önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bu araştırma, örneklem grubu olarak seçilen Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim dalında öğrenim gören öğrencilerden “Çevre Eğitimi” dersi alan ikinci sınıf öğrencilerinin “çevre” kavramına ilişkin sahip oldukları metaforları ortaya çıkarıp karşılaştırmak ve bu metaforları belli kavramsal kategoriler altında toplamak amacıyla hazırlanmıştır.

Araştırmamızda iki uygulama yapılmıştır. 2018-2019 yılının güz dönemi başında öğrenciler henüz çevre eğitimi dersi almadan ilk uygulamamız yapılmıştır. Dönemin sonunda dersi aldıktan sonra öğrencilere son uygulamamız yaptırılıp sonuçlar karşılaştırılmıştır. Araştırmamıza katılan üniversite öğrencilerinin ürettikleri metaforlar ortak özellikleri bakımından irdelenerek 5 farklı kavramsal kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler ise “Yaşam Kaynağı Olarak Çevre, Yaşam Alanı Olarak Çevre, Soyut Kavram Olarak Çevre, Değer Olarak Çevre, Somut Kavram Olarak Çevre” ana kategorilerimizdir.

Elde edilen bulgular dahilinde ilk uygulamamızda 73 öğrenci “çevre” kavramına ilişkin toplam 38 geçerli metafor üretmiştir. Güncel bir mesele olan “çevre” kavramı ile ilgili olarak üniversite öğrencilerinin oluşturdukları metaforlar incelendiğinde, en çok başvurulan algısal ifadelerin; *insan (f12)*, *ev(f9)*, *çocuk (f5)*, *kalp (f5)* ve *hayat (f4)* metaforları olduğu görülmüştür. Metaforlar incelendiğinde üniversite öğrencilerinin “çevre” kavramıyla ilgili temel bir bilince sahip oldukları söylenebilir.

Öğrencilerin ürettikleri metaforlar kategori bazında incelendiğinde ise, en fazla “*değer olarak çevre*” (n=41, %56,2) kategorisinde toplanmıştır. Bu kategori, öğrencilerin çevreye ilişkin metaforik algılarını en iyi yansıttıkları kategoridir.

“*Yaşam alanı olarak çevre*”(n=14, %19,2), “*somut kavram olarak çevre*” (n=11, %15,1), “*yaşam kaynağı olarak çevre*” (n=5,%6,8), “*soyut kavram olarak çevre*”(n=2, %2,7) kategorileri de sırasıyla görüşlerin belirtildiği kategorilerdir.

Kategori bazında öğrencilerin en az metaforu ürettikleri kategori olan “*soyut kavram olarak çevre*” (n=2, %2,7) kişi sayısının ve yüzdeliğin en düşük olduğu gruptur. Bu kategori, öğrencilerin çevreye ilişkin metafor algılarının soyut olmadığını göstermektedir. Uygulama formları incelendiğinde soyut kavramları metafora benzetmelerinde güçlük yaşadıkları görülmektedir.

Araştırmamızın son uygulamasında 72 öğrenci “*çevre*” kavramına ilişkin toplam 43 geçerli metafor üretmiştir. Üniversite öğrencilerinin oluşturdukları metaforlar incelendiğinde, en çok başvurulan algısal ifadelerin; *insan (f5)*, *ev(f4)*, *çocuk (f5)*, *su(f5)* ve *hayat (f4)* metaforları olduğu görülmüştür.

Öğrencilerin ürettikleri metaforlar kategori bazında incelendiğinde ilk uygulamada olduğu gibi en fazla “*değer olarak çevre*” (n=38, %52,8) kategorisinde toplanmıştır. Öğrenciler bu kategoride içinde yaşadığımız çevrenin, tüm canlıların varlığının ve gelişiminin temelini değer ve kıymet kavramları ile bütünleşmelerini vurgulamışlardır. Formdaki düşüncelerine göre öğrencilerin çevreyi değerli görülen her şeye benzetmeleri önemlidir. Düşüncelerini dile getirirken ifadelerinde çevrenin kıymet verilmesi, değer gösterilmesi ve hayatımızın nadide bir parçası ve vazgeçilmez unsurları olduğunu belirtmişlerdir.

“*Somut kavram olarak çevre*” (n=11, %15,3), “*yaşam kaynağı olarak çevre*” (n=9, %12,5), “*yaşam alanı olarak çevre*” (n=9, %12,5), “*soyut kavram olarak çevre*” (n=5, %6,9) kategorileri de sırasıyla görüşlerin belirtildiği kategorilerdir.

Kategori bazında öğrencilerin en az metaforu ürettikleri kategori olan “*soyut kavram olarak çevre*” (n=5, %6,9) kişi sayısının ve yüzdeliğin en düşük olduğu gruptur. İki uygulamada da bu kategori, öğrencilerin çevreye ilişkin metafor algılarının soyut olmadığını göstermektedir. Formlar incelendiğinde öğrencilerin soyut kavramları

çevreye benzetmekte hem güçlük çektikleri hem de gerekçelerini yazarken tam anlamıyla ifade edemedikleri görülmektedir.

Araştırmamıza katılan öğretmen adayları incelendiğinde çoğunluk olarak kadın öğretmen adaylarının katıldığı görülmektedir. Öğretmen adaylarının ürettikleri metaforlar incelendiğinde de kadın öğretmen adaylarının fonksiyonel açıdan daha fazla metafor ürettikleri görülmüştür. Bu doğrultuda araştırmamıza en fazla katılım gösteren ve metaforu üreten kadın öğretmen adayları olmuştur.

Metaforlar incelendiğinde üniversite öğrencilerinin “çevre” kavramıyla ilgili son uygulamada, algılarındaki çeşitlilik farklı metaforlar üzerine yoğunlaştıklarını göstermektedir. “Çevre Eğitimi” dersini aldıktan sonra öğrencilerin düşüncelerinde farklı çağrışımların etkin rol oynadığı görülmektedir. Bu bağlamda çevre eğitimi dersi yaratıcılıklarının gelişmesinde fayda sağlayıp bilinçli aktif bireyler olmalarına yol göstermiştir.

Metaforlar bir kavram veya olgunun ortak özelliklerini yansıtan ve bireylerin öznel düşünce yapıları ile ilişkili olan sembollerini ifade etmelerine yardımcı olmaktadır. Metafor analizi tekniği uygulanan çalışmaların sonuçlarında katılımcıların farklı bir çok metafor ürettiği görülmektedir. Bu nedenle çevre kavramıyla ilgili olarak öğretmen adayları birbirinden farklı metaforlar üretmişlerdir. Farklı alanlar, konu ve katılımcılarla yapılan bu çalışma sonuçları incelendiğinde (Doğan, 2017; Saban, 2009; Yalancı ve Aydın, 2013; Arık ve Yılmaz, 2017; Aydın ve Ünal, 2010; Doğru ve Saraç, 2013; Mertol, Doğdu ve Yılar 2013; Öztürk, 2007; Güven, 2014; İbret ve Aydınöz, 2011; Eilam, 2009; Aydoğdu, 2008; Çelikkaya ve Seyhan, 2017; Ateş ve Karatepe, 2013; Coşkun, 2010; Aydın, 2011), araştırma konusu olan kavram veya olgularla ilgili birden fazla metafor ürettikleri tespit edilmiştir.

Sınıf öğretmeni adaylarının “çevre” kavramına ilişkin tanımları incelendiğinde literatürde yer alan bilgiler doğrultusunda bilinçli, bilgi, tutum ve aktif katılım boyutlarında tanımladıkları ama daha çok kıymet verilmesi gereken bir olgu olduğuna vurgu yaptıkları görülmektedir. Bu durum öğretmen adaylarının metaforlarda kullandıkları objelerin aldıkları dersten etkilendikleri kadar, yaşadıkları çevreden de önemli izler taşıdığını göstermektedir.

5.2. Öneriler

Çalışmamız, metafor analizi tekniği konusunda yapılacak olan başka çalışmalara örnek olup kaynak özelliği taşıyabilir.

Öğretmen adaylarının ürettikleri metaforlar üzerine yorum yapılarak, konuyu zihninde nasıl yapılandıkları, söz konusu kavrama hangi anlamları ifade ettikleri ortaya çıkarılabilir. Böylelikle öğretmen adaylarının kavram yanılığısı olup olmadığı fark edilip, düzeltilebilir. Cinsiyet bazında ise erkek öğretmen adaylarının katılımı arttırılabilir.

Bu araştırma, gelecekte toplumda önemli roller üstlenecek olan sınıf öğretmeni adaylarının, çevreyi nasıl algıladıklarını ortaya koymaktadır. Öğretmenler, öğrencilere öğretecekleri kavramları ve konuları nasıl öğretecekleri üzerine derin bir şekilde düşünmektedirler. Öğretmenin düşüncelerini, algı yapısını metafor sayesinde geliştirmek mümkündür. Yenilikçi anlayışı benimseyen öğretmenlerimizin metafor kullanımları ile bakış açıları gelişmektedir. Bu bağlamda sınıf öğretmeni adaylarına yönelik yapılan metafor çalışmaları düşünce, beceri, algı düzeylerinde etkin rol oynamaktadır. Benzer çalışmaların farklı disiplinlerde, farklı alanlarda, farklı seviyelerde katılımcılara sahip örneklerde uygulanması önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Akan, D., Yalçın, S., ve Yıldırım, İ. (2014). “Okul müdürü” kavramına ilişkin öğretmenlerin metaforik algıları. *İlköğretim Online*, 13(1).
- Akçay, S., ve Pekel, F. O. (2017). Öğretmen adaylarının çevre bilinci ve çevresel duyarlılıklarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 16(3).
- Aladağ, S. ve Kuzgun, P.M. (2015). Sınıf öğretmeni adaylarının “değer” kavramına ilişkin metaforik algıları. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29,163-193.
- Ankara Üniversitesi (tarihsiz). *Çevre kirleticilerinin akut ve kronik toksisiteleri*. https://acikders.ankara.edu.tr/pluginfile.php/75258/mod_resource/content/0/C3%87evre%20kirleticilerinin%20akut%20ve%20kronik%20toksisiteleri.pdf sayfasından erişilmiştir.
- Arık, S. ve Yılmaz, M. (2017). Fen bilimleri öğretmen adaylarının çevre sorunlarına yönelik tutumları ve çevre kirliliğine yönelik metaforik algıları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(3), 1147-1164.
- Arslan, M. ve Bayrakçı, M. (2006). Metaforik düşünme ve öğrenme yaklaşımının eğitim-öğretim açısından incelenmesi. *Millî Eğitim Dergisi*, 171, 100-108.
- Arslanyolu, K. (2010). *İlköğretim öğrencilerinin çevreye karşı tutumlarının çoklu zekâ kuramına göre incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzincan.
- Atalay, İ. (2004). *Doğa bilimleri sözlüğü*. İzmir: Meta Basımevi.
- Atasoy, E. (2006). *Çevre için eğitim: çocuk-doğa etkileşimi*. Ezgi Kitabevi.
- Atasoy, E., ve Ertürk, H. (2008). İlköğretim öğrencilerinin çevresel tutum ve çevre bilgisi üzerine bir alan araştırması. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 105-122.

- Ateş, M., ve Karatape, A. (2013). Üniversite öğrencilerinin “çevre” kavramına ilişkin algılarının metaforlar yardımıyla analizi. *Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, 1327-1348.
- Aydın, F. (2010). Ortaöğretim öğrencilerinin coğrafya kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimler Dergisi*, 10(3), 1293-1322.
- Aydın, G., Bahadır, K. O. Z., ve Bozdoğan, A. E. (2013). Fen bilgisi ve sınıf öğretmen adaylarının ağır metal ve radyasyon kirliliği konusunda bilgi düzeyleri: Giresun Üniversitesi örneği. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(03), 264-280.
- Aydın, S., ve Yalmanlı, S. G. (2013). Öğretmen adaylarının biyoloji kavramına yönelik metaforik algıları/pre-service teachers metaphorical perceptions towards biology. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(21), 209-223.
- Aydoğdu, E. (2008). *İlköğretim okullarındaki öğrenci ve öğretmenlerin sahip oldukları okul algıları ile ideal okul algılarının metaforlar (mecazlar) yoluyla analizi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- Başgül, M. (2017). *Sınıf öğretmeni ve sınıf öğretmeni adaylarının özel eğitime yönelik metaforik algılarının incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Amasya üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Amasya.
- Başkaya, A., Dinç, P., Aybar, U., ve Karakaşlı, M. (2003). Mekansal imaj üzerine bir deneme: Gazi Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Eğitim Bloğu Giriş Holü. *Gazi Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 18(2).
- Baykal, H., ve Baykal, T. (2008). Küreselleşen Dünya'da çevre sorunları/ Environmental problems in a globalized World. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(9).

- Berkes, F. ve Kışlalıoğlu, M. (1993).*Ekoloji ve çevre bilimleri*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Cameron, L. & Low, G. (1999). Metaphor language teaching, 33, 77-96.
- Corbett, E. & Connors, R. (1999). Classical rhetoric for the modern student (4th Ed.). *New York: Oxford University Press*.
- Coşkun, M. (2010). Lise öğrencilerinin “iklim” kavramıyla ilgili metaforları (zihinsel imgeleri). *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5(3), 919-940.
- Çabuk, B. (2003). Üniversiteli öğrencilerinin çevre duyarlılıklarının incelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 36(1), 189-198.
- Çeliker, H. D., ve Akar, A. (2015). Ortaokul öğrencilerinin doğaya ilişkin metaforları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16 (2), 101-119.
- Çelikkaya, T., ve Seyhan, O. (2017). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının evrensel değerlere ilişkin metafor algıları. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(3), 65-87.
- Çevre eğitimi (tarihsiz). <http://www.tukcev.org.tr/cevre-egitimi> adresinden erişilmiştir.
- Çevre online (2019). <http://cevreonline.com/cevre-kirliligi/> adresinden erişilmiştir.
- Çokadar, H., Türkoğlu, A. ve Gezer, K. (2007). Çevre sorunları, 4. Baskı, M. Aydoğdu ve K. Gezer, (Ed.), *Çevre Bilimi* (85-96), Ankara: Anı Yayıncılık.
- Demir, E., ve Yalçın, H. (2014). Türkiye’de çevre eğitimi. *Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi*, 7(2), 7-18.

- Demirel, Ö. (2005). Eğitim sözlüğü, (5. Baskı) Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Deniş, H. ve Genç, H. (2007). Çevre bilimi dersi alan ve almayan sınıf öğretmenliği öğrencilerinin çevreye ilişkin tutumları ve çevre bilimi dersindeki başarılarının karşılaştırılması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 20-26.
- Dinç, G. (2008). Avrupa insan hakları sözleşmesine göre çevre ve insan. *Türkiye Barolar Birliği*, Ankara.
- Doğan, Y. (2017). Ortaokul öğrencilerinin çevre kavramına ilişkin sezgisel algıları: bir metafor analizi . *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 721-740.
- Doğru, M. ve Saraç, E. (2013). İlköğretim öğrencilerinin küresel ısınma kavramı ile ilgili metaforları. *Global Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 92-103.
- Efe, R. (2002). Coğrafyada beş temel kavram ve bunların öğretim metot ve teknikleri. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 5, 27-42.
- Egan, K. (2010). *Eğitimli zihin/bilişsel araçlar anlama süreçlerini nasıl şekillendirir?*. F. Keser (Çev.). Ankara: Pegem Akademi.
- Eilam, B. (2009). The secrets of successful veteran biology teachers: metaphors of evolution, regeneration, and adaptation. *Teachers and Teaching: Theory and Practice*, 15(4), 493–513.
- Ekici, G. ve Akdeniz, H. (2018). Lise öğrencilerinin “ödev” kavramına ilişkin metaforik algılarının incelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(25), 135-162.
- Eroğlu, B. (2009). *Fen bilgisi öğretmen adaylarının küresel ısınma hakkındaki bilgi düzeylerinin belirlenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.

- Erten, S. (2012). Türk ve Azeri öğretmen adaylarında çevre bilinci. *Eğitim ve Bilim*, 37(166).
- Erten, S. (2004). Çevre eğitimi ve çevre bilinci nedir, çevre eğitimi nasıl olmalıdır?. *Çevre ve İnsan Dergisi, Çevre Ve Orman Bakanlığı Yayın Organı*.65-66, 1-13.
- Ertürk, R. (2017). İlkokul öğrencilerinin “öğretmen” kavramına ilişkin metaforik algıları. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 8(3), 1-15.
- Forceville, C. (2002). The Identification of target and source in pictorial metaphors. *Journal of Pragmatics*, 34(1), 1-14.
- Girmen, P. (2007). *İlköğretim öğrencilerinin konuşma ve yazma sürecinde metaforlardan yararlanma durumları*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Gökçe N., Kaya, E., Aktay, S. ve Özden, M. (2007). İlköğretim öğrencilerinin çevreye yönelik tutumları. *İlköğretim Online*. 6(3), 452-468.
- Gökçe, N. (2009). Çevre eğitiminde gazetelerden yararlanma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 1 (6).
- Güler, T. (2007). Yaygın eğitimde çevre eğitimi. içinde: “Çevre eğitimi” *Türkiye Çevre Vakfı Yayını*, 99-116.
- Güven, E. (2014). Fen ve teknoloji öğretmen ve öğretmen adaylarının çevre eğitimine ilişkin metaforik algıları. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 3 (3), 26-37.
- İbret, Ü. ve Aydınözü, D. (2011). İlköğretim 2. kademe öğrencilerinin “dünya” kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforlar. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(1), 85-102.
- İnam, Ö. (2008). *Televizyon reklamlarında metafor kullanımı* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

- James, P.(2002). “Ideas in practice: Fostering metaphoric thinking”, *Journal of Developmental Education*, C.25, Sayı. 3, s 26-33.
- Kanbak, A. (2015). Üniversite öğrencilerinin çevresel tutum ve davranışları: Farklı değişkenler açısından Kocaeli üniversitesi örneği. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (30), 77-90.
- Karadağ, A., ve Turut, H. (2013). Üniversite öğrencilerinin kentsel çevre algısı üzerine bir araştırma: İzmir örneği. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 11(1), 31-51.
- Karakoçan, E. (2016). *Sınıf öğretmenlerinin çevre eğitimine yönelik farkındalıkları*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Karataş, A. (2013). *Çevre bilincinin geliştirilmesinde çevre eğitiminin rolü ve niğde üniversitesi eğitim fakültesi örneği* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Karataş, A., ve Aslan, G. (2012). İlköğretim öğrencilerine çevre bilincinin kazandırılmasında çevre eğitiminin rolü: Ekoloji temelli yaz kampı projesi örneği. *Zeitschrift für die Welt der Türken/Journal of World of Turks*, 4(2), 259-276.
- Kauchak, D. P., & Eggen, P. D. (1993). *Learning and teaching*. New York: Allyn Bacon.
- Kaya, H. (2010). Metaphors developed by secondary school students towards “earthquake” concept. *Educational Research and Review*, 5 (11), 712-718.
- Keleş, R. ve Hamamcı, C. (2002). *Çevre bilim*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Kılıç, S. (2013). Yükseköğretimde çevre eğitiminin çevre bilinci oluşumuna etkisi: Niğde Üniversitesi iibf kamu yönetimi örneği. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(1), 63-80.
- Kışlalıoğlu, M. (1989). *Ekoloji ve Çevre Bilimleri*, Remzi Kitabevi, İstanbul.

- Küçük, N. (2017). *Çevre eğitiminin çevre bilinci üzerine etkisi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Mert, M.(2006). *Lise öğrencilerinin çevre eğitimi ve katı atıklar konusundaki bilinç düzeylerinin saptanması* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Mertol, H. (2019). *Çevre algısı ve insan mekân ilişkisi: Samsun şehrinin psikocoğrafyası* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ondokuzmayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Mertol, H., Doğdu, M., ve Yılar, B. (2013). Üstün zekâlı ve yetenekli öğrencilerin sosyal bilgiler dersine ilişkin metaforik algıları. *Üstün Yetenekli Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 1(3),176-183.
- Miles, M. B., Huberman, A. M., Huberman, M. A., & Huberman, M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. sage.
- Moser, K. S. (2000). Metaphor analysis in psychology—Method, theory, and fields of application. In *Forum Qualitative Sozialforschung/Forum: Qualitative Social Research* (Vol. 1, No. 2).
- Oğuz, A. (2005). Öğretmen eğitim programlarında metafor kullanma. H. Kıran.(Ed.), *XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Kitabı*, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Denizli, 582-588.
- Ozoner, F. S. (2004). Türkiye de okul dışı çevre eğitimi ne durumda ve neler yapılmalı?. *V. Ulusal Ekoloji ve Çevre Kongresi*, 5-8.
- Önder, R. (2015). *Üniversite öğrencilerinde çevre eğitimi gereksiniminin incelenmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Özey, R. (2001). *Günümüz dünya sorunları*. İstanbul : Aktif yayınevi.

- Özey, R. (2005). *Çevre sorunları*. İstanbul: Aktif Yayınevi.
- Öztürk, Ç. (2007). Sosyal bilgiler, sınıf ve fen bilgisi öğretmen adaylarının “coğrafya” kavramına yönelik metafor durumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 55-69.
- Parın, K. (2017). Metaforlar: Hayat, anlam ve dil. *Söylem Filoloji Dergisi*, 2(1), 149-151
- Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının “öğretmen” kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 131-155.
- Saban, A. (2008b). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 55, 459-496.
- Saban, A. (2009). Öğretmen adaylarının öğrenci kavramına ilişkin sahip olduğu zihinsel imgeler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 281-326.
- Sezgin, Z. Ç. (2016). Öğretmen adaylarının ve ilköğretim öğrencilerinin kitap kavramına ilişkin metaforik algıları. *Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi*. Çanakkale.
- Shuell, J.T. (1990). Teaching and learning as problem solving. *Theory into Practice*, 29(2), 102-108.
- Stichert, E. G. (2005). Pre-service science teachers’ perception of profession with metaphorical images and reasons of choosing teaching as a profession. *Unpublished master’s thesis*. Ankara: Middle East Technical University School of Natural and Applied Sciences.
- Şahin, B. (2019). *Çevre bilimi (Çevre için eğitim)*. Ra Kitabevi: Trabzon.
- Şahin, H. G., ve Doğu, S. (2018). Okul öncesi öğretmen adaylarının çevre sorunlarına ilişkin tutum ve davranışlarının incelenmesi. *İlköğretim Online*, 17(3).

- Şahin, N. F., Cerrah, L., Arzu, S. A. K. A., ve Şahin, B. (2004). Yüksek öğretimde öğrenci merkezli çevre eğitimi dersine yönelik bir uygulama. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(3).
- Ted(2009).https://www.ted.com/talks/james_geary_metaphorically_speaking/transcript?language=tr adresinden erişilmiştir.
- TÇV (Türkiye Çevre Vakfı), 1993. *Çevre eğitimi*. Ankara
- Topuz, S. K., ve Erkanlı, H. (2016). Toplumsal cinsiyet bağlamında kadın ve erkeğe atfedilen anlamların metafor yöntemiyle analizi. *Alternatif Politika*, 8(2), 300.
- Tüketiciyi ve İklimi Koruma Derneği (2013). *İklim Değişikliği Eylem Planı Değerlendirme Raporu*. https://tr.boell.org/sites/default/files/tipigidep_raporu.pdf sayfasından. erişilmiştir.
- Türkiye Çevre Vakfı (2015). *Çevre eğitimi*. Ankara: Türkiye Çevre Vakfı Yayını
- Uyanık, G. (2017). İlkokul öğrencilerinin çevre kirliliğine ilişkin görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 1574-1600.
- Uzunoğlu, S. (1996). Çevre eğitimin amaçları, uğraşı alanları ve sorunları. *Ekoloji Çevre Dergisi*, 21, 7-12.
- Ünal, S., ve Dımişkı. E. (1999). UNESCO – UNEP himayesinde çevre eğitiminin gelişimi ve Türkiye’de ortaöğretim çevre eğitimi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16-17.
- Yaşar, Ş. ve Girmen, P. (2012). İlköğretim öğrencilerinin konuşma ve yazma sürecinde metaforlardan yararlanma durumları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(3), 13-23.

Yaylı, H., ve Berk, Z. (2009). Çevre sorunları dersinin çevre koruma bilinci oluşturma düzeyinin tespit edilmesine yönelik bir araştırma: Gazi Üniversitesi kamu yönetimi bölümü örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi I. Uluslararası Davraz Kongresi*, <http://idc.sdu.edu.tr/tammetinler/kalkinma/kalkinma17.pdf>, 27, 2009.

Yazıcı, H., ve Koca, M.K. (Eds). (2012). *Türkiye coğrafyası ve jeopolitiği*. Ankara: Pegem Akademi.

Yıldırım, Z. M., ve Genç, H. (Eds). (2010). *Çevre eğitimi*. İstanbul: Lisans Yayıncılık.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, V., ve Arslan, T. (2011). Üniversite öğrencilerinin çevre koruma vaatleri ve çevre dostu tüketim davranışlarının incelenmesi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(3), 1-10.

Zembat, R., Tunçeli, H. İ., ve Akşin, E. (2015). Okul öncesi öğretmen adaylarının “okul yöneticisi” kavramına ilişkin algılarına yönelik metafor çalışması. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 2.

EKLER

EK-2
KATEGORİ EŞLEŞTİRMESİ

Mesleğiniz:

Aşağıda verilen Yapılandırılmış Grid’ de numaralandırılmış kutucuklarda metaforlar verilmiştir. Kutucuk numaralarını kullanarak aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

1. Sanat Eseri	2. Ayraçlı Defter	3. Aile	4. Nefes	5. Hayal gücü	6. Telefon	7. Ağaç	8. İnsan Karakteri
9. Gelecek	10. Battaniye	11. Öğretmen	12. Bebek	13. Ayna	14. Zincir	15. Anne	16. Sevgi
17. Zaman	18. Domino Taşı	19. Bitki	20. Hayat	21. Boş Bir Sayfa	22. Oyuncak Ayı	23. Baba	24. Çiçek
25. Deniz	26. Kapı	27. Canlı Bir Varlık	28. Çocuk	29. Yemek Yapmak	30. Sokak Lambası	31. İnsan	32. Adalet
33. Dünya	34. Masa	35. Saç	36. Akciğer	37. Nar	38. Kalp	39. Hayvan	40. Okul
41. Sarmaşık Dallar	42. Yaşam Kaynağı	43. Ev	44. Üzüm	45. Sağlık	46. Planet	47. Beden	48. Anakara Toprağı
49. Su	50. Renk	51. Kitap	52. Ülke	53. Demir	54. Arkadaş	55. Oda	56. Avakado
57. Güneş	58. Salata	59. Resim	60. Boş Apartmanlar	61. Terapi	62. Pi sayısı	63. Göz	64. Gökkuşluğu
65. Akvaryum							

Not: Her kavram sadece bir kategoriye gelecek şekilde yanıtlayınız.

1. Yukarıdaki kavramlardan hangileri “*Yaşam Kaynağı Olarak Çevre*” kategorisinde yer alır?

2. Yukarıdaki kavramlardan hangileri “*Yaşam Alanı Olarak Çevre*” kategorisinde yer alır?

3. Yukarıdaki kavramlardan hangileri “*Soyut Kavram Olarak Çevre*” kategorisinde yer alır?

4. Yukarıdaki kavramlardan hangileri “*Değer Olarak Çevre*” kategorisinde yer alır?

5. Yukarıdaki kavramlardan hangileri “*Somut Kavram Olarak Çevre*” kategorisinde yer alır?

EK-3
UYGULAMA FORMU ÖRNEKLERİ

11

UYGULAMA FORMU

Bu form Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde yürütülmekte olan "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Çevre Kavramına Yönelik Metaforlarının Karşılaştırılması" başlıklı yüksek lisans tez çalışması için yapılmaktadır. Sizlerden edinilecek bilgiler tamamen bilimsel amaçlı kullanılacaktır. Katkılarınız bizim için önemlidir. Şimdiden değerli katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Şeyma ÖZCAN
Yüksek Lisans Öğrencisi

Prof.Dr. Osman YILMAZ
Tez Danışmanı

2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı Güz Dönemi 1.Uygulama

1-Cinsiyetiniz: Bayan

2-Aşağıdaki 'çevre' kavramını tek bir metafor üzerinde yoğunlaşarak açıklayınız.

Çevre Arkadaş gibidir..... gibidir; çünkü ...ce...kodu...yi...davranışın...
...a...da...sana...yi...davranış...kötü...davranışın...kötü...davranışın...Aslında çevre
...arkadaş...arkadaş...gibidir...Den...nasıl...davranışın...a...seki...
...görülsün...
.....
.....
.....
.....
.....

UYGULAMA FORMU

Bu form Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde yürütülmekte olan "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Çevre Kavramına Yönelik Metaforlarının Karşılaştırılması" başlıklı yüksek lisans tez çalışması için yapılmaktadır. Sizlerden edinilecek bilgiler tamamen bilimsel amaçlı kullanılacaktır. Katkılarınız bizim için önemlidir. Şimdiden değerli katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Şeyma ÖZCAN
Yüksek Lisans Öğrencisi

Prof.Dr. Osman YILMAZ
Tez Danışmanı

2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı Güz Dönemi 1.Uygulama

1-Cinsiyetiniz: Kadın

2-Aşağıdaki 'çevre' kavramını tek bir metafor üzerinde yoğunlaşarak açıklayınız.

Çevre çocuk gibidir; çünkü .. çocuk .. istenir .. kirletir ..
 .. istenir .. temizlenmesi .. zor .. gibidir .. çevreyi de .. biz insanlar .. kirletiriz ..
 ve temizlemek .. için .. yavaş yavaş .. çocuklar .. ihtiyaç .. duyar ..
 keza .. çevrede .. öyledir .. her daim .. ihtiyaç .. bekler .. sorumluluk .. ister ..
 .. çevreye .. katkı .. sağlar .. ihtiyaç .. gideri .. vermekte .. bizim elimizdedir ..

UYGULAMA FORMU

Bu form Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde yürütülmekte olan "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Çevre Kavramına Yönelik Metaforlarının Karşılaştırılması" başlıklı yüksek lisans tez çalışması için yapılmaktadır. Sizlerden edinilecek bilgiler tamamen bilimsel amaçlı kullanılacaktır. Katkılarınız bizim için önemlidir. Şimdiden değerli katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Şeyma ÖZCAN
Yüksek Lisans Öğrencisi

Prof.Dr. Osman YILMAZ
Tez Danışmanı

2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı Güz Dönemi 1.Uygulama

1-Cinsiyetiniz: KIZ

2-Aşağıdaki 'çevre' kavramını tek bir metafor üzerinde yoğunlaşarak açıklayınız.

Çevre bir... evin... kapısı..... gibidir; çünkü ... bir... evin... girilmeden... önce
kapıya... baskılan... ve... kapıdan... o... ev... hakkında... bilgi... edinilmeye... zorlanılır...
... kapısı... ki lilye... ya da... ağız... bu... her... kapı... çevre...
çiyedir... Temiz... bir... kapı... olumlu... fayda... çevre...
... a... y... s... k... u...
.....
.....
.....
.....

UYGULAMA FORMU

Bu form Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde yürütülmekte olan "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Çevre Kavramına Yönelik Metaforlarının Karşılaştırılması" başlıklı yüksek lisans tez çalışması için yapılmaktadır. Sizlerden edinilecek bilgiler tamamen bilimsel amaçlı kullanılacaktır. Katkılarınız bizim için önemlidir. Şimdiden değerli katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Şeyma ÖZCAN
Yüksek Lisans Öğrencisi

Prof.Dr. Osman YILMAZ
Tez Danışmanı

2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı Güz Dönemi 1.Uygulama

1-Cinsiyetiniz: Erkek

2-Aşağıdaki 'çevre' kavramını tek bir metafor üzerinde yoğunlaşarak açıklayınız.

Çevre okul gibidir; çünkü belli bir sınırlı alan
dışında toplum kurallarının insanı etkilediği ve
egitimin sürekli içinde bulunduğu bir ortamdır.
İnsan sınırlı bir alan içinde öğrenci - öğretmen
ve öğrenen gibi süreçte iş - kavram - ortodokslik aktif
öğrenme süreci sorumluluk ve toplumsal kurallar bulunmak
tır.

UYGULAMA FORMU

Bu form Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde yürütülmekte olan "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Çevre Kavramına Yönelik Metaforlarının Karşılaştırılması" başlıklı yüksek lisans tez çalışması için yapılmaktadır. Sizlerden edinilecek bilgiler tamamen bilimsel amaçlı kullanılacaktır. Katkılarınız bizim için önemlidir. Şimdiden değerli katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Şeyma ÖZCAN
Yüksek Lisans Öğrencisi

Prof.Dr. Osman YILMAZ
Tez Danışmanı

2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı Güz Dönemi 1.Uygulama

1-Cinsiyetiniz: KADIN

2-Aşağıdaki 'çevre' kavramını tek bir metafor üzerinde yoğunlaşarak açıklayınız.

Çevre demir gibidir; çünkü işlendiği ana
 bakıldıkça sıldır. Kirlenirse, katı davrandıysa pas tutar ve
 onu tekrar geri döndürmek zordur.

UYGULAMA FORMU

Bu form Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde yürütülmekte olan "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Çevre Kavramına Yönelik Metaforlarının Karşılaştırılması" başlıklı yüksek lisans tez çalışması için yapılmaktadır. Sizlerden edinilecek bilgiler tamamen bilimsel amaçlı kullanılacaktır. Katkılarınız bizim için önemlidir. Şimdiden değerli katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Şeyma ÖZCAN
Yüksek Lisans Öğrencisi

Prof.Dr. Osman YILMAZ
Tez Danışmanı

2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı Güz Dönemi 1.Uygulama

1-Cinsiyetiniz: KADIN

2-Aşağıdaki 'çevre' kavramını tek bir metafor üzerinde yoğunlaşarak açıklayınız.

Çevre bedenimdir gibidir; çünkü bedenimle nesil bir biriyle uyumlu bir şekilde çalışıyor. Çevremizde aynı şekilde uyumlu bir beraberliği içinde barındırıyor. Bedenimise ne kadar çok önem verirsek o kadar iyi davranırız. Aynı şekilde çevremise de ne kadar çok önem verirsek o kadar iyi davranırız.

UYGULAMA FORMU

Bu form Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde yürütülmekte olan "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Çevre Kavramına Yönelik Metaforlarının Karşılaştırılması" başlıklı yüksek lisans tez çalışması için yapılmaktadır. Sizlerden edinilecek bilgiler tamamen bilimsel amaçlı kullanılacaktır. Katkılarınız bizim için önemlidir. Şimdiden değerli katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Şeyma ÖZCAN
Yüksek Lisans Öğrencisi

Prof.Dr. Osman YILMAZ
Tez Danışmanı

2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı Güz Dönemi 1.Uygulama

1-Cinsiyetiniz: *Erkek*

2-Aşağıdaki 'çevre' kavramını tek bir metafor üzerinde yoğunlaşarak açıklayınız.

Çevre *Kalp* gibidir; çünkü insanlar yeni doğduğunda ne kadar temiz ve saf ise çevre de yeni doğduğunda tertemizdir. İnsanlar ne kadar iyilik yaparsa o kadar güzel dövrülürse kalbi o kadar da güzel olacaktır. Aynı şekilde çevrede biz nasıl bakarsak o kadar güzel olur. İyi kalpli insanlar nasıl diğer insanların tarafından iyi dövrülürse çevrede ne kadar iyi dövrülürse o kadar güzel dövrülür bize.

UYGULAMA FORMU

Bu form Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde yürütülmekte olan "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Çevre Kavramına Yönelik Metaforlarının Karşılaştırılması" başlıklı yüksek lisans tez çalışması için yapılmaktadır. Sizlerden edinilecek bilgiler tamamen bilimsel amaçlı kullanılacaktır. Katkılarınız bizim için önemlidir. Şimdiden değerli katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Şeyma ÖZCAN
Yüksek Lisans Öğrencisi

Prof.Dr. Osman YILMAZ
Tez Danışmanı

2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı Güz Dönemi 1.Uygulama

1-Cinsiyetiniz: Kız

2-Aşağıdaki 'çevre' kavramını tek bir metafor üzerinde yoğunlaşarak açıklayınız.

Çevre ay gibidir; çünkü ... çevre... de... tıpkı... ev... gibi...
 ... bizler... yaşam... alanımızdır... Nasıl... evimizde... rahat... hareket... edebiliyoruz...
 ... çevrede... de... rahat... etmemiz... için... çevreyi... deniza... tutmalıyız... Çünkü... doğal... evde... ne...
 ... mi... yapıyoruz... çevrede... de... farklı... türde... hayvanlar... suları... ile... yapıyor... sadece...
 ... hayvanlar... değil... bitkiler... ve... daha... birçok... canlı... kuşları... suları... ve... bitkiler...
 ... verdiğimiz... önemli... çevreye... ve... canlılar... da... yapıyor... canlılar... da... vermektedir...

UYGULAMA FORMU

Bu form Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde yürütülmekte olan **"Sınıf Öğretmeni Adaylarının Çevre Kavramına Yönelik Metaforlarının Karşılaştırılması"** başlıklı yüksek lisans tez çalışması için yapılmaktadır. Sizlerden edinilecek bilgiler tamamen bilimsel amaçla kullanılacaktır. Katkılarınız bizim için önemlidir. Şimdiden değerli katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Şeyma ÖZCAN
Yüksek Lisans Öğrencisi.

Prof.Dr. Osman YILMAZ
Tez Danışmanı

2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı Güz Dönemi 2.Uygulama

1-Cinsiyetiniz: Kadın

2-Aşağıdaki 'çevre' kavramını tek bir metafor üzerinde yoğunlaşarak açıklayınız.

Çevre boş bir sayfa gibidir; çünkü çevre boş bir sayfa kadar sade ve durdur. Bize göre şekillenir. Mesela boş bir sayfa yazabiliriz ya da gelişebiliriz karalayabiliriz. Tam tersi; bitenekler, ağaçlar da yazabiliriz. Çevre de bitenekler. Ana yazarak yazarak yerine güzelleştirebiliriz.

UYGULAMA FORMU

Bu form Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde yürütülmekte olan "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Çevre Kavramına Yönelik Metaforlarının Karşılaştırılması" başlıklı yüksek lisans tez çalışması için yapılmaktadır. Sizlerden edinilecek bilgiler tamamen bilimsel amaçlı kullanılacaktır. Katkılarınız bizim için önemlidir. Şimdiden değerli katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Şeyma ÖZCAN
Yüksek Lisans Öğrencisi

Prof.Dr. Osman YILMAZ
Tez Danışmanı

2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı Güz Dönemi 2.Uygulama

1-Cinsiyetiniz: Kadın

2-Aşağıdaki 'çevre' kavramını tek bir metafor üzerinde yoğunlaşarak açıklayınız.

Çevre /Kitap..... gibidir; çünkü Her farklı noktalarında farklı olaylar, oluşumları vardır. Birbir türlü etkileşimleri ve insanları etkileyen dokunuşları vardır. Kitaplar bir sonraki sayfalarda nasıl merak uyandırırsa çevre de keşfedildikçe merak uyandırır.

UYGULAMA FORMU

Bu form Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde yürütülmekte olan "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Çevre Kavramına Yönelik Metaforlarının Karşılaştırılması" başlıklı yüksek lisans tez çalışması için yapılmaktadır. Sizlerden edinilecek bilgiler tamamen bilimsel amaçlı kullanılacaktır. Katkılarınız bizim için önemlidir. Şimdiden değerli katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Şeyma ÖZCAN
Yüksek Lisans Öğrencisi

Prof.Dr. Osman YILMAZ
Tez Danışmanı

2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı Güz Dönemi 2.Uygulama

1-Cinsiyetiniz: Kadın

2-Aşağıdaki 'çevre' kavramını tek bir metafor üzerinde yoğunlaşarak açıklayınız.

Çevre bebek gibidir; çünkü çevre ilgiye ihtiyaç
 ..duyar çevrenin temiz ve güzel olması için benim ilgimiar
 ..ihtiyacı vardır. Tıpkı bir bebek gibi bebek ağladığında ya karan
 ..olmaktadır ya ok kirlenmiştir temizlemesi gerekir çevrede
 ..her gün için kirlenmektedir. İhtiyacı var zihinde kendini
 ..temizlemek zor olur kalyonması için dikkatli olmalıdır
 ..çünkü çevre bir en değerli varlığıdır. Tıpkı bir bebeğin
 ..dikkatli en değerli ilgi aldığı gibi
 ..

UYGULAMA FORMU

Bu form Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde yürütülmekte olan "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Çevre Kavramına Yönelik Metaforlarının Karşılaştırılması" başlıklı yüksek lisans tez çalışması için yapılmaktadır. Sizlerden edinilecek bilgiler tamamen bilimsel amaçlı kullanılacaktır. Katkılarınız bizim için önemlidir. Şimdiden değerli katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Şeyma ÖZCAN
Yüksek Lisans Öğrencisi

Prof.Dr. Osman YILMAZ
Tez Danışmanı

2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı Güz Dönemi 2.Uygulama

1-Cinsiyetiniz: Erkek

2-Aşağıdaki 'çevre' kavramını tek bir metafor üzerinde yoğunlaşarak açıklayınız.

Çevre aile gibidir; çünkü sıcağı etkilesim
ve kayot kasulları sığın Duvarı ve pınara
kütüre dafat kaynakları sunmaya devam eder
Her duyguyu gibi koruma morut kaldıkça ideler masyan
ter meydana gelen Duyarlılık saygı ve anlayışı
ile
.....
.....
.....

UYGULAMA FORMU

Bu form Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde yürütülmekte olan "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Çevre Kavramına Yönelik Metaforlarının Karşılaştırılması" başlıklı yüksek lisans tez çalışması için yapılmaktadır. Sizlerden edinilecek bilgiler tamamen bilimsel amaçlı kullanılacaktır. Katkılarınız bizim için önemlidir. Şimdiden değerli katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Şeyma ÖZCAN
Yüksek Lisans Öğrencisi

Prof.Dr. Osman YILMAZ
Tez Danışmanı

2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı Güz Dönemi 2.Uygulama

1-Cinsiyetiniz: Erkek

2-Aşağıdaki 'çevre' kavramını tek bir metafor üzerinde yoğunlaşarak açıklayınız.

Çevre adalet gibidir; çünkü siz onun
bir parasasına zarar verdiğinizde, O da başka bir
yerden onun vadede size zarar verir.
.....
.....
.....
.....
.....
.....

213

UYGULAMA FORMU

Bu form Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde yürütülmekte olan "Sınıf Öğretmeni Adaylarının Çevre Kavramına Yönelik Metaforlarının Karşılaştırılması" başlıklı yüksek lisans tez çalışması için yapılmaktadır. Sizlerden edinilecek bilgiler tamamen bilimsel amaçlı kullanılacaktır. Katkılarınız bizim için önemlidir. Şimdiden değerli katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Şeyma ÖZCAN
Yüksek Lisans Öğrencisi

Prof.Dr. Osman YILMAZ
Tez Danışmanı

2018-2019 Eğitim Öğretim Yılı Güz Dönemi 2.Uygulama

1-Cinsiyetiniz: Kadın

2-Aşağıdaki "çevre" kavramını tek bir metafor üzerinde yoğunlaşarak açıklayınız.

Çevre Ayna gibidir; çünkü Çevre de
..... yapılmıştır her şeyin bir yansıması vardır.
..... Her şeyin bir karşılığı vardır. Çevre de ayna gibi
..... bir her şeyi yansıtır
.....
.....
.....
.....

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı: Şeyma ÖZCAN

Doğum Yeri ve Tarihi: Isparta, 1993

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi: Kastamonu Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği

Yüksek Lisans Öğrenimi: Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sınıf Eğitimi Tezli
Yüksek Lisans

Bildiği Yabancı Diller:---

Bilimsel Faaliyetleri:---

İş Deneyimi

Stajlar:---

Projeler:---

Çalıştığı Kurumlar: ---

İletişim

E posta adresi: seymaozcan68@gmail.com

Tarih